

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

HÜSEYİN YURTTAŞ

şiiir

çanakkale içinde

3. BASKI

HÜSEYİN YURTTAŞ
ÇANAKKALE İÇİNDE

Şiir

© **Tekin Yayınevi**
TÜRKÇE YAYIN HAKLARI

Yayıma Hazırlayan
Ayşegül Çakan

Kapak Tasarım
Gülizar Ç. Çetinkaya

Sayfa Tasarım
Gülizar Ç. Çetinkaya

- 1. Basım Mart 2015**
- 2. Basım Mart 2015**
- 3. Basım Eylül 2015**

Baskı ve Cilt
Yaylacık Matbaası
Litros Yolu, Fatih Sanayi Sitesi, No: 12/197-203
Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 567 80 03
Sertifika No: 11931

TEKİN YAYIN DAĞITIM SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Ankara Cad. Konak Han, No: 15/A
Cağaloğlu - İstanbul
Tel: (0212) 527 69 69 - 512 59 84 Faks: (0212) 511 11 22
www.tekinyayinevi.com
info@tekinyayinevi.com
Sertifika No: 12336

ISBN: 978-9944-61-110-7

Hüseyin Yurttaş

ÇANAKKALE İÇİNDE

şiiir

Hüseyin Yurttaş, 1946 yılında Foça'nın Kozbeyli Köyü'nde doğdu. Edirne Erkek İlköğretmen Okulu'nu bitirdi (1964). Van, Amasya, İzmir illerine bağlı köylerde ve İzmir merkezinde öğretmenlik yaptı. 1983 yılında öğretmenlikten ayrıldı. Yayıncılık ve dağıtımıcılık işiyle uğraştı. Bornova Belediye Kitaplığı ve Okumaevi'ni kurdu ve yönetti. 1994 yılında emekli oldu.

Çeşitli gazete ve dergilerde şiirleri ve yazıları yayımlanan **Hüseyin Yurttaş**, arkadaşlarıyla birlikte İzmir'de **Dönemeç** adlı edebiyat dergisini çıkardı. "Cumartesi Sohbeti" adlı köşesiyle, 1995-2001 yılları arasında **Yeni Asır** gazetesinde yer aldı. 2003'te yayımlanmaya başlayan **Ünlem** dergisinin çıkışına ve yayımına katkıda bulundu.

Yurttaş'ın bugüne kadar yayımlanmış şiir kitapları: İlk İşim Uyanmak (1970), **Gelincik Günleri** (1977), **Uzun Yollar Yolcusu** (1978), **Uzunçalar** (1979), **Sanayi Çarşısı** (1980 Nevzat Üstün Şiir Başarı Ödülü, 1980), **Gecede Kanat Sesleri** (1982 Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülü'nde mansiyon, 1984), **Çürüme** (1986), **Kod Adı: Mansur** (1992 Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü, 1993), **Kirli Tarih** (1993 Yunus Nadi Yayımlanmamış Şiir Ödülü ve 1994 Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü, 1993), **Sevgiden Ötesi Cehennem** (1995), **Yirminci Yüzyıl Ağıtları** (1996), **Aşkların Gizli Defteri** (1998) **Aşka Bahar Yetmez** (2001), **Ra** (2005), **Kayıp İklimler** (2007) **Sevgiler Kanarken** (2012 Melih Cevdet Anday Şiir Ödülü, 2012.) **Bir Senfonidir Yaşamak** (2014).

Düzyazılarından oluşan ve "Ayna Kırıkları" genel başlığı altında topladığı kitapları: **Bir Sıcak Merhaba** (1996), **Bu Şehir, Bu Topraklar** (1999), **Kış Masalları** (2001), **Özgürlük Çiçekleri** (2005) ve **Düşlerde Uçmak** (2006) adlarını taşıyor. **Saklı Kimlik** (2003), **GDO Ülkesi** (2005), **Robotlar Ülkesi** (2008), **Karaçalı Çetesinin İzinde** (2010), **Mağaradaki İskelet** (2012), **Farta Kartalı** (2014), **Mucizeler Çiftliği** (2012) romanları; **Ömrün İssız Günleri** (2001) ve **Buğulu Camların Ardı** (2007), **Aşk İzleri** (2014) öykü kitaplarıdır. Yurttaş'ın çocukluk ve gençlik anılarını derlediği kitabı **Molekül** adını taşımaktadır. Yurttaş, ünlü sanatçılarla ilgili anı ve anekdotlarından oluşan "anılarla portreler"i **Onları Tanıdım** adıyla kitaplaştırmıştır.

Çok sayıda çocuk kitabına imza atan Hüseyin Yurttaş, TÖMER'in düzenlediği ankette en başarılı on çocuk yazarı arasına girerek ödül aldı. (1997)

İÇİNDEKİLER

Çanakkale Kasidesi.....	12
Görünen, Görünmeyen	14
Gelibolu	22
İlk Saldırı	23
Cihad-ı Ekber.....	25
Mesudiye.....	27
Tornistan.....	28
Bir de İrmik Helvası	30
Nusrat (Nusret) Mayın Gemisi	31

Kimlik Kartı:18 Mart

Denizin Yandığı Gün	37
Havranlı Koca Seyit.....	39
Çetin Direniş, Şaşkın Donanma.....	42
Örtülen.....	43
Üsteğmen Hasan Hulusi	44
Bigalı Mehmet Çavuş	46
“Top”lu Oyun	49

Mehmetçik Devlere Karşı: (25 Nisan ve Sonrası)

Çıkarma Başlıyor	52
Yahya Çavuş	54
Ölümü Paylaşmak	56
O Nisan Gecesi	58
Canlı Anıtlar	60
Düşe Dalan, Düşünekalan.....	62

Kumkale Mezarlığı	63
İbradılı İbrahim	67
Salalardan Ezanlara	68
Kemalyeri'nde	71
Mehmetçik İçin Varsağı.....	72
Acılar İçinden.....	74
Adlar Değişiyor.....	77
Anafartalar'da.....	78
AE-2	79
Dayanılmayan	80
Ateşkeste	82
Plevne Ryan	83
Halkın Dediği.....	84
Sona Doğru: 29 Kasım 1915.....	86
 "An"lar (1-12).....	 87
Yazılmamış Asker Mektupları (1-8).....	98
Çekilmemiş Fotoğraflar?	113
Ay Doğuyor, Üveyik, Uzak Resimler	113
Hayatı Emen, Yalnız Çam.....	114
Bâb-ı Âli'den Aşağı	115
Ağla Akdeniz.....	116
Keleşoğlu Mustafa Ağdı.....	117
"Ve Boşaltma Gecesi"	120
Bir "Önsöz" İçin "Sonsöz"	121
"Çanakkale İçinde" Hakkında Birkaç Not.....	126
Hazırlık Aşamasında Okunan ya da Göz Atılan Kitaplar,	128

*Bu kitabı, aziz hatıraları önünde saygıyla eğilerek,
bütün Çanakkale şehit ve gazilerinin,
Çanakkale şehidi dedem (annemin babası)
Keleşoğlu Mustafa'nın
aziz ruhlarına adıyorum...*

*"Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
'Gömelim gel seni tarihe!' desem, sığmazsın.
Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o kitâb...
Seni ancak ebediyyetler eder istiâb.
'Bu, taşındır' diyerek Kâbe"yi diksem başına;
Rûhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da, ridâ nâmiyle,
Kanayan lâhdine çeksem bütün ecrâmiyle;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyyâ'yı uzatsam oradan;
Sen bu âvizenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile âvizeni lebriz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hâtırana."*

Mehmet Âkif Ersoy

Çanakkale

*Çanakkale,
Çağlar üzre destanların özüdür.*

*Bayraklar dalgalanır ya,
Yel bayrakların hızıdır.*

*Yiğitlerin, sonsuzluk,
Ekmeğidir, tuzudur.*

*Gök uyur ya buralarda, gök uyanır ya,
Yaşamının gözüdür.*

*Hepsi de varır Ankara'ya ovalardan,
Kalanlar, ölenlerin izidir.*

*Deniz deniz, dağ dağ
Yazıdır.*

*Çanakkale,
Yeni Türkiye'nin önsözüdür.*

Fazıl Hüsnü Dağlarca

Çanakkale Kasidesi

Çatışıp vurulur efeleri, davranıp kızanlar gelir
Karanlık basmasın yurdu, en arkada kalanlar gelir

Anlatmak gerekmez, o bilir halden
Bakmadan görür, görmeden anlar gelir

Ahidir çarşılarda, ah demez koşar yığidim
Çekiç çuvaldız bakır demir sahtiyanlar gelir

Dara düşersin, çullanmıştır üstüne haydutlar
Sirtında kepenek, ıssıza sığınmış çobanlar gelir

Avlanmaksa ölüm, sığınaktır toprağın altı
Aratırlar yer üstünü, yılanlar çıyanlar gelir

Akhilleus'la toplanıp saldıran Helenler midir?
Kim olsalar, hakkından Anadolu lu aslanlar gelir

Dünya çattıysa kaşlarını, karışmışsa ufuklar
Sabah akşam demez, aşk ile yananlar gelir

Yıkılmıştır köprüler, geçit vermez azgın sular
Dünyayı onarmaya, ustalar ustası Sinanlar gelir

Sessizlik çınlar kulaklarda, susmuştur türküler
Kapar kalemi kopuzu, nice ozanlar gelir

Gevşek dokulu sanma, inançlar dirilir birden
Sesler karışır, salaların ardından ezanlar gelir

Dimdik dağlarımız, uzun geniş ovalarımız
Yiğit harmanıdır, ha desek uğuldayan destanlar gelir

Gök deniz toprak demez yurtlar da kanar
Benzersiz bir destan yazmaya kahramanlar gelir

Eski kadırgalar mı sökün eden, hayal gemiler mi?
Naraları duyulur açıklardan, namlı kaptanlar gelir

Paylaşım savaşıdır bu, diş dişedir dünya
Onların hakkından, zor oyunu bozanlar gelir

Çanakkale boydan boya bir vatandır şimdi
Takmış süngüyü, tüfeğini kapanlar gelir

Görünen, Görünmeyen

Gören göz, işiten kulak
 Ne kılavuz ister, ne ulak
 Görünüyor işte dünya
 Sesi gergin bir trampet gibi sert
 Yüz yıldır geri çekiliyor Osmanlı
 Çekildiği yerlerde yeni devletler
 Altından kayıyor toprak
 Geride kalmamış gidecek yer

“Hasta adam” demiş ona
 Bizim “deli” sandığımız Birinci Petro
 Bir tek dostu yok
 Karanlıklar içinde
 Hasta olduğu kadar yalnız bir adam o

Güneşten bile umut yokken
 Yol mu gösterebilir ona
 Gökkubbeye çakılı

Unutulmuş bir yıldız

Yeni yollar, yeni kapılar gerek
Yürüyecek madenlerine doğru yoksul ülkelerin
Yürüyecek bereketli ovalarına
Yollar, ah yollar, demiryolları
Emperyal demir tekerlekler
Derinine demir atacak limanlar
Çağın ardından koşsa da tutamaz
Yüzyıllardır uyuyan Osmanlı
Yüzyıllardır bilgiden, bilimden uzak
Mesut kendi hülyalarıyla
Saltanat, gösteriş, debdebe
Çağdıışı bir ordu
Okuma yazmasız bir halk
Toprağın altına çekilmiş
O dünyayı sarsanlar
Fatihler, Süleymanlar
Hâlâ kendini güçlü sanıyor
Geride kalanlar
Oysa çoktan değişmiş devir
Önlerini görmezken onlar
Yüz yıl ötesini hesaphıyordu
İngiliz, Fransız, Alman
Sanırken kendini dev bir gergedan
Borçla yapılmış saraylarda saçıp savuran
Bir kurt gibi kemiriyor devleti
İçi çürük, kof hanedan

Donanmalar donanıyordu doklarda
Şilepler indiriliyordu sulara
Dretnotlar, zırhlılar
Lokomotifler aşındırıyordu demiryollarını
Ve göklerde kanat vuran uçaklar
Yeni yollar arıyordu dünya kendine
Sanki aydı burası
Ve ayın karanlık yüzündeydi bizimkiler.

Kadınları değildi yalnız kapı arkalarında
Sokağa çıksa ne olur
Okuma yazmasız insan
Ne görebilir
Feracenin bir parmaklık göz aralığından?

Orada bilim bilgi sanat
Burada cehle dayanan saltanat
Dünya bölünmüş ikiye
Çekilip duruyor ortadaki halat
1908 İttihat ve Terakki, özgürlük derken
Medet umuyordu Alman'dan,
En makbul adamı Enver,
Ondan farklı değildi Cemal, Talat

Göben ve Breslau
Geçirildi akıntılı sularından Boğazların
Çıkarıldı çırpıntılı Karadeniz'e
Osmanlı bayrağıyla
Bomba yağdırdı Rus kıyılarına
İniledi Sivastopol kıyıları
Komşularla aramıza sokulurken nifak
Kuruluyordu ölüm tuzağı bir ittifak

Doğrulup kalkamazken "hasta adam"
Can havliyle atıldı ileriye
Geri getirmek umuduyla o günleri
Başladığında ilk dünya savaşı

Cephelerde eridi ordular
Balkanlar'dan Filistin'e, Mısır'a,
Dalga dalga gelen ölüm tufanı
Alıp götürdü imparatorluktan kalanı
Ve yüzbinlerce insanı

Ah Enver, ah Enver
Allahuekber dağlarında, Sarıkamış'ta
Dondu doksan bin asker
Kafkasya, Turan derken
Dinmedi düşlerinin tufanı

Kurulmak istenirken yeni bir dünya düzeni
 Belirlendi herkesin yeri
 Ve seçildi yeryüzünün egemeni, ezeni
 Ve ezileni!

Lawrence kimliğiyle İngiliz
 Çölden Kızıldeniz'e, Bağdat Basra'ya
 Ve Akdeniz'in beyaza çalan
 Çivit mavisi sularına
 Bulaştırıp olanca mikrobunu
 Ekiyordu boydan boya
 Ayrılığın ayrıksı tohumunu

Şerif Hüseyin ve oğlu Faysal
 Kurup Arap birliğini
 Dikildi Osmanlı'nın karşısına
 Yanında İngiliz'in

Tersine esiyordu artık Ortadoğu'da rüzgâr
 Bulutlar gibi kopup kopup
 Bizden uzaklaşıyordu Araplar

Balkanlar
 -Hani o ilk ayağa kalkınlar-
 Kendi değneğiyle dövmüşlerdi bu ihtiyarı
 O ise hâlâ kaftanını savurarak dolaşıyordu
 Borçla yaptırdığı saraylarında

Hain gecenin çakalları
-Gece mi haindi, çakallar mı?-
Kan kokusu almış kurtları
-Hani o masum kanla şişmiş avurtları-
Bir halkı boğazlamak için
Üstüne çullanan öç elleri
Mağrur başlara ne söyler
Yol kesenin baş alma halleri

İngiliz
Yeşersin diye bin zehirli filiz
Nehirler akıtıyordu yer altından
Dostluk yolları döşenemezken taştan
Patikaları özlerken insancıklar
Düşmanlık köprüleri kuruyordu
Som altından

Sıvadı kolları
Öte yanda Rus Çarı
Bildiri üstüne bildiri
İsyana çağırıyordu Ermenileri

Doğu dağlarını kan bürüyordu
Sabah akşam
Soğuktu yürekler, buz kesiyordu
Her şeye egemendi artık
Kin ve intikam

Kötü rüyalar nasıl eklenirse birbirine
Öyle geliyordu düşman dalgalar
Osmanlı'nın üstüne
Su alırken koca gemi
Dümeni boşa
Sürüklenirken açıklarda
Eflak'tan Kafkasya'ya
Mısır'dan Adriyatik'e
Her yerde oyun, her yerde tuzak

Onlar artık birer örgüttüler
Taşnak ve Hınçak
Pençeleri hazırды avına çullanmaya
Ve avuç avuç içmeye kanını onun
Lime lime etmeye etini
Ve yolmaya yüzünü gözünü
Pançak pançak

Yüzyıl sonra yine bilinir, vardır tanığı
Toprakta yatan söyler
Kaç yüz bin ölüdür Türk ve Müslüman
Erzurum, Van söyler

Sürme olmuş kemikleri
Sanma ki yalan söyler
İncil'e, Kur'an'a
El basan söyler

Konuşur kuytusuz dağların
Gölgeler kalkar vadilerden
Koyaklarında kayıp inilti peydahlanır yeniden
İlk kimdir çeteler kuran
İlk kimdir vurup kıran
Ses olur da yamaçlarda yankılanan
Çarpar yüzüne çetin kayalıkların
Kurulur divan
Yerin kulağıdır
Duyan söyler

Tarih açılacak sır sandığıdır
İnsanın 'bilinmez sır' sandığıdır
Sayfalar yığılır ciltler dolar
Çarpışır yalanla gerçek
Doğrular dökülür önüne satır satır
Görülen kimin kandırdığı
Kimin kandığıdır

Gelibolu

Vatanın kalbiydi Gelibolu
Kalbin sol kapakçığı
Hızla kasılıp gevşeyen
İne çıka, ine çıka
Vuran, vuran!

Dalgalar üstünde bir kayık gibi
Denizlerin saçına sokulmuş bir çiçek gibi
Gülümserdi eskiden
Aya, yıldızlara ve güneşe

Şimdi çarpıntılar içinde
Ayaklanmış derilmiş
Koca bir vatan

İlk Saldırı

Sıyrılmış duvağı mısın şafağın

Denizin yüzündeki incecik tül mü
Çekingen aydınlık
Ne getiriyorsun?

Uykusuz gözlerinin gördüğü ne
Yetmezmiş gibi Boğaz'ın kapısındakiler
Sanki çağrılmışlar da bir düğüne
Dumanlarını üfleyerek göğe
Dizi dizi çıkıyorlar ufuktan

“Kumandanım, yine gemiler!..”
Bir, bir daha
Gecenin karanlığından uğramış ejderhalar
Yürüyorlar sabaha
Doğduğuna pişman güneş
Suçlu suçlu bakıyor dağların üstünden
Ele vermiş gibi bizi

Birden yırtıldı gökler
Sarsıldı yer:
Başladı bombardıman

Ateş altındaydı tabyalar
Kısaydı menzili toplarının
Attıkları ulaşmıyordu gemilere
Çekilip koruganların içine
Bekliyordu bizimkiler
Menzile girsinler diye

Seddülbahir tabyasında
Toprağa gömülü taş tavanlı cephanelik
On bir ton kara barut
Üç yüz koca top mermisi
İçerde erler ve subaylar

Geldi bir “hain mermi”
Düştü kubbesinin üstüne cephaneliğin
Yuvarlanıp indi de
Öyle patladı ve aratmadı mahşeri
Şehitti beş subay, seksen er
Çevreye saçılmış kollar, bacaklar
Ve sessizce kıvranan yaralılar

Daha savaş başlarken
Göğsüne takılan ilk madalyaydı bu
Yurdum toprağının

Cihad-ı Ekber

Dardaydı Dersaadet
Dardaydı devlet
Tam zamanıydı tek yürek olmanın
Olup da yumruğu bir yere vurmanın
Şimdi lazımdı satvet

Halifeydi Osmanlı padişahları
Yavuz Selim'den bu yana
Akla geldi bir çare daha:
Haber salıp Müslümanlara
Davranmak gerekti, davranmak
Son bir gayret!

Yüzyıllardır gelmemişt
Güçlerin gücü, yücelerin yücesi
Osmanlı'nın aklına bu
Halife Sultan Reşat adına
Fetva Emmini okudu fetvayı

Bu çağrıyla koşacaktı bütün dünya Müslümanları
Düşüp hilalin peşine
Bırakıp harmanda işini, ocakta aşını
“Lâilaeillallah!” deyip yürüyecekti
Halife uğruna koyup başını
Savaşacak, savaşacaktı bütün inanmışlığıyla
Elinde Hazreti Ali'nin kılıcı
Kolunda Ömer'in gücü

Camilere sığmayan kalabalıklar
Ha desen yakacaklar İstanbul'u
Bırakmayacaklar bir tek gayrimüslim
Öyle zor yatıştırıldılar
Ve çekildiler evlerine

Sanılıyordu ki
Camilerden camilere ulaşacak çağrılar
Ülkelerden ülkelere
Yaşanmayacaktı yeni bir Balkan utancı
Ve düşmeyecekti ordaki gibi
İslam'ın bayrağı yere!

Bir düştü Cihad-ı Ekber
Ne gelen oldu, ne destek gönderen
Kımıldamadı bile bir tek Müslüman
Bir büyük paylaşımın kanlı sofrasıydı bu
Osmanlı'yı bölüşmenin kavgasıydı bu
Bir lokma kapmaktı hepsinin derdi
Bu koca leşten

Bir ıslık kadar hükmü olmadı 'Halife-i Ruy-i Zemin'in
Ortak anlamı silindi
Hak adına savaşmanın ve yeminin

Mesudiye

Dili olsa söylerdi emektar Mesudiye
Düşman denizaltısından torpili yediğinde
“Ah, sol yanım, yaralı yanım!”
Vakti yoktu, batıyordu
Gömüldü sulara
Otuz sekiz şehidiyle beraber

Kurtulanlar oldu denize dökülenlerden
Güpegündüz ne de karanlıktı sular
Koca gövdesi ve kalan topları Mesudiye'nin
Artık dibindeydi denizin

Mesudiye, ah Mesudiye
Amiral gemisi donanmanın
Yitirdik onu

Bıçak açmadı ağzı, Defkilerce - <https://rantey.org>

Tornistan

Uzun menzilliydi topları
 Zırhlı gemilerle gelenlerin
 Ölüm kusuyorlardı ötelerden
 Tabyalar çıkıp sığınaklarından
 Top başı yaptılar
 Çoğu bir daha girmede içeriye
 En yoğun ateşte bile
 Yanıt verdiler
 Birer küfür gibi savrulan her mermiye

Zaman dardı
 Kaldıraçlara boş verip
 Sırtlayıp tek tek mermileri
 Verdiler topların ağzına
 Öyle çabuk, öyle becerikli
 Gidiyordu gönderdikleri
 Tüm silah ağzlarına açtıkları gemilerin

Can verse de arkadaşları
Ölüm galebe çalamıyordu onlara
Doluyordu hemen ölenin yeri
Arkada büyük korusu yedeklerin
Coşkudan gözyaşlarıyla söyledikleri
Art arda eklenen marşlar
Ve denizin üstüne üstüne esen
Tekbir sesleri

Ürküp durdu birleşik filo
Boğaz'ın ağzından
Gerisin geri
Tornistan

Çanakkale'de böyle dize dize
Yazılıp gidiyordu o destan

Bir de İrmik Helvası

Bir tepe üstünden Çanakkale'ye bakar
Mecidiye tabyası
Denizin dibinde Namazgâh
Ve ötekiler

Boğaz'ın bu en dar yerinde
Yukarıdan aşağıya deniz
Bildiğiniz
Bir nehir gibi akar

Bir alarm sabah sabah
Üç dakikada top başı yaptılar
Hep buna çalışmışlardı
Ve bugün başarmıştılar

Yüzbaşı Hilmi
Ödedi kendi kesesinden ve dedi:
“Hak etti çocuklar,
Takviyeli bir karavanayı,
İrmik helvası da çıkaralım akşama.”

Etli bulgur pilavının üstüne
Görünce irmik helvasını
Bağırdı Havranlı Koca Seyit;
“Bizim için kurulmuş helva tavaşı
Hey anam
Kaça gider bunun yanında
Padişah sofrası!”

Nusrat (Nusret) Mayın Gemisi

Çanakkale Kilitbahir
Oradan güneye
İki yaka arasında
Üç yüz yetmiş yedi mayın
Tutmuştu Boğaz'ın sularını

En dar yerinden Boğaz'ı
Boğum boğum boğarak
Geçilmez kılınmıştı Nusrat
Kilitliydi deniz
Sahiden kilitti, Kilitbahir
Geç geçebilirsiniz
Kıldan ince, kılıçtan keskin
Say ki Sırat

O boşluk dolmalıydı
Güneyde, Anadolu yakasında, Erenköy'de
Sokulup duruyordu
Kocaman ağızlarını açmış timsahlar

Yüksekti yalıyarlar
 Geç izin veriyordu gün ışığına
 Bundandı Karanlık Liman denmesi
 O kıyının gölgeli sularına

Yüzbaşı Tophaneli Hakkı Bey
 Sekiz subayı ve elli dört neferiyle
 Tek mayın gemisi Nusrat
 Yüklenip elde kalan yirmi altı mayını
 Çıktı Nara'dan
 "Yardımcı olsun yaradan"
 diyerek
 Kıyıyı kollayarak
 Aktı sabaha karşı sessiz ve ışıksız
 Bir kıvılcım bile sıçratmadan bacalarından
 İndi usul usul güneye
 Sakınarak kem gözlerden
 Çakıp sönen ışıldaklardan
 İndi Erenköy'e

Karanlık Liman

Uykulu bir çocuktu sanki sabaha nazlanan
Düşlere batmış da çıkamaz gibi
Sıyrılamıyordu karanlığından

Dönerken yine kıyı kıyı
Bıraka bıraka sulara
Döşediler yirmi altı mayını
Çektiler o amansız sınırı
Karanlık Liman'ın doğusunu haram kıldılar
Birleşik Donanma'ya

Yola çıkmadan daha
Yoklamıştı kalbi, sarsarak
Yüzbaşı Hakkı Bey'i
Dönüşte ikinci vurgununda kalbinin
Katıldı şehitler kafilesine

Bununçün hüznle dönmüştü Nusrat
Ve Nusrat'takiler
Savaşın sonucunu değiştirecek
Bu ölümcül seferden

Kimlik Kartı: 18 Mart

Denizin Yandığı Gün

Karasiydi kara bahtın
Ufukları saran duman
Yığıldı gemiler ağzına Boğaz'ın
Her biri bir karabasan

Gökleri tutmuş devlerin gölgesiydiler
Gür sesleriyle bir masal kayasına
“Açıl susam!” der gibiydiler

Açılacaktı İstanbul'un kapısı
Hazırdı Birleşik Donanma
Öyle heybetliydi ki duruşları
İskender kadar sabırsız ileri atılmaya
Ve bir kılıç darbesiyle
Çözmeye kördüğümü

Cehennem ateşiydi başlattıkları
Bir değil, bin değil, binlerceydi
Ölüm kusarcasına attıkları

Sarsılıyordu yer
Depremlerden bin beter
Çatırdayan bir tavandı gökkubbe
Gayret bre Mehmed'im
Yerleřtir mermiyi ve gönder
Haydi! "Allahuekber!"

On sekiz mart,
Denizin yandığı gündü
On sekiz mart
Toprağın, kana kandığı gündü

O gün uzattı Türk
Dünyaya kimlik kartını
Bildiri diye yazdı kanıyla
Bin dokuz yüz on beşin on sekiz martını

Havranlı Koca Seyit

Yağmur değil, dolu değil
Top mermileriydi yağın
Hallacın pamuğu gibi
Savruluyordu toprak
Üstü örtülüyordu topların
Canlar karışıyordu toprağa
Cehennem inmişti yeryüzünün bu noktasına
İsabet almıştı mermi taşıyan vagoncuk
Parçalanmıştı rayı
Nasıl kalkar iki yüz onbeş okkalık mermi
Topun ağzına
-Ah, bir mermi daha olsa,

Bouvet zırhlısını gömecekler belki

Erenköy sularına-

Öyle seyretmek onları
 Hiçbir şey yapamadan
 Dokundu içine Koca Seyit'in
 Gözünün önüne geldi köyü ve Havran
 Karanlıklar içinde
 Yumuşacık bir döşek gibi uzanan
 Boylu boyunca vatan
 "Davran koca seyit, davran!"
 Deyip koştu merminin başına
 Seslendi sağ kalan üç beş arkadaşına:
 "Verin mermiyi sırtıma, hadi çabuk!"
 Öpüp okşar gibi yavrusunu
 Kucakladı seyit mermiyi
 "Ya Allah, bismillah!"
 Patlarcasına kabardı damarları
 Çatırdadı kemikleri
 Yerleştirdi mermiyi topun asansörüne
 Onu gönderirken arkadaşları
 Düşman üzerine
 Sildi kanayan burnunu elinin tersiyle
 İkinciye de yükledi koşar adım
 Üçüncüyü yerleştirdi
 Çöktü dizlerinin üstüne

Bouvet zırhlı gövdesinden almıştı son yarayı
Yan yatıp süzüldü Karanlık Liman'a doğru
Orda pusudaydı
Nusrat'ın döktüğü yirmi altı mayın
Değmesiyle Bouvet'in çelik gövdesi
Yeri göğü inleyen bir patlama
Elli kadar denizci döküldü sulara
Ötekiler: Kaptan Rageot
Yirmi subay ve 600 er,
Sonsuz bir derinliğe indiler.

Yardıma koşarken küçük gemiler,
Sevinçle haykırdı bizimkiler:
"Allahuekber, Allahuekber!"
Düşene vurmazdı onlar
Sözleşmiş gibi ateşi kesip birbirinden habersiz
Başka hedeflere yöneldiler.

Çetin Direniş, Şaşkın Donanma

Yalnız Bouvet değildi batan
 İnfexible de nasibini almıştı
 Nusrat'ın döktüğü mayınlardan
 General Hamilton'un gemisi Phaeton
 Tutup kolundan çekmese Bozcaada'ya onu
 Bouvet gibi olacaktı sonu

Bir mermiyle düştü suya
 Burnu zırhlı Gaulis'in
 Tutamadı da Bozcaada'yı
 Çaresiz baştankara
 Bindirdi küçük adalara

Mermi yağarken üstlerine
 Topları hiç susmadı
 Dardanos tabyalarının
 Suffren, Chalemagne
 Bir bir saf dışı kaldılar

Toz duman içinde kaynaşıyorken
 Karalar, denizler
 Kurumuştı dudaklar susuzluktan
 Kef tutmuştu ağızlar

Çetin direniş ve şaşkın donanma
 Dibi boylayan gemiler
 Ve art arda toprağa düşenler
 İlk sayfalarıydı destanın

Örtülen

Haber verdi telefoncu er
Telefonda bekliyordu komutanı
Üsteğmen Hasan'ı
Derin mevzide yürürlerken
Teğmen Mevsuf'u da gördüler
İkisi de susamıştı
Kurumuştı dilleri damakları
Siperdekilere selam verdiler

Biri telefona öteki testiye uzandığı an
Top üstüne top geldi
Üzerlerine yığıldı onca toprak
Bir mezara dönüştü uzun ve derin siper
Koştı arkadaşları
Elleri kazmaydı, avuçları kürek
Nafileydi
Sökülse de tırnakları, kırılsa da parmakları
Toprak istemişti sanki şehadetlerini
Ve çekmişti onları
Her daim açık kollarına

Kilitli ağızlarında sözsüz bir ağıt
Kestiklerinde umudu
Kan bile gitmedi damarlarına
Çaresiz, kahrılı, yıkık
Baktılar denize, denizdeki canavarlara
Donup kaldılar

Üsteğmen Hasan Hulusi

Dardanel bataryası
 Döver bordaları
 Güvertelerde patlar
 Bütün bombaları
 Bir sevinç gibi dolaşır gönüllerinde zafer inancı
 Aksa da göremezsiniz
 Gözlerinde yaşı

Dardanel bataryası
 Komutanı Kilitbahirli Üsteğmen Hasan Hulusi
 Yirmi gün olmuş kızı doğalı
 Ayrılmaz bataryasının başından
 Şaştı da buna yüzbaşı Mithat
 “İki gün izin sana” dedi,
 “Git bugün, dön yarın
 Hem gör yavrunu
 Hem gönensin karın
 Kucağına al da onu
 Duysun bebecik kokunu”

“Haber aldım, iyilermiş hepsi,”
Diye yanıtladı Üsteğmen Hasan Hulusi
“Nasıl bırakırım burayı
Ya bir şey olursa ben yokken
Hele bir savalım şu belayı
Görürüm çocuğu nasıl olsa”

İçinde dağlar ayaklanıp yürüdü
Yüzbaşı Mithat Bey’in
Düşüncesini saran aydınlık
Yayıldı tepelerden denize
Denizden tepelere
“Görüp anlayacak bu askeri dünya
Gerçek bilip sarıldığımız
İşte onun bilinci
Ve onun gördüğü rüya

Hangi güç aşabilir onun bağlılığını
Ve hangi güç çiğneyebilir
Onun kalbini koyduğu toprağını?”

Bigalı Mehmet Çavuş

Torpidobotlar topa tuttular
Seddülbahir tabyasını ve köyü
Belki bir saat
Yer gök inledi sarsıntılarla
Her atış yarıp geçti de sanki göğü
Deldi toprağı

Sustuğu sanıldı tabyanın
Kıyıya yöneldi asker yüklü motorlar
Artık karaya çıkacaktilar
Motorlar yırtarken nazlı sularını Ege'nin
Bigalı Mehmet Çavuş:
“Ata yadigârı vatan” dedi askerlerine,
“Anamızdır;
Anamızsa namusumuz!
Dövüşeceğiz sonuna kadar
Bu ırz düşmanlarıyla.
Bakın, nasıl da şenlikli geliyorlar,
Sanki ölmüşüz biz ve yokuz burda
Sanki bırakıp siperlerimizi çakala kurda
Kaçıp gitmişiz.

Gösterelim onlara ölmediğimizi
Haydin aslanlarım, bismillah, ateş!”

Otuz bir namlu, otuz bir ağızdan
Öfkeyle, hınçla haykırmaya başladı
Alevden sözlerini

Kilitbahir'deydi Mustafa Kemal
Amiral von Usedom
Cevat Paşa'yla buluşmuşlular
Tabyaları gözden geçirdiler
Savaşa hazırды asker
Memnun gülümserken
Bir telefon notunu ulaştırdılar
Seddülbahir'e çıkmıştı bir İngiliz birliği

"Şimdi atlayıp atıma
Geliyorum yanınıza
Ben gelinceye kadar
Siz denize dökceksiniz onları
Ve arkadan yetişecek
Tümenimizdeki kahraman arkadaşlarımız!"

Vardığında Alçıtepe köyüne
Bigalı Mehmet Çavuş ve askerleri
Durdurmuştu İngilizleri
Hiç yabancı kalmamıştı ortalıkta

Mustafa Kemal ve Yarbay Kadri Bey
Seddülbahir'de gördüler manzarayı:
Altı şehit, on üç yaralı
Yaralılar yıkık kıslada
Mehmet Çavuş da aralarında.

Ziyaret ettiler onları tek tek
Ve sigara dağıttılar
Dinlediler çarpışmanın hikâyesini
Ve onlar, yani yaralı askerler
O anda verdiler Bigalı Mehmet Çavuş'a
Kahramanlık payesini

Nasıl vermesinler
Pusunca İngilizler
Yürümüşler üstlerine göz kırpmadan
Tutukluk yapınca Bigalı'nın tüfeği
Elleriyle koparıp koparıp taşları
Mermi gibi yağdırmış düşmanın başına
Eline geçirdiği küçük bir küreği
Sopa niyetine kullanıp
Yakaladıklarına basmış köteği

Bigalı Mehmet Çavuş
Elleri kan, "hücum!" demiş
Süngüler ışıldamış birden
Yedekler de yetişince geriden
Kaçıp gitmiş İngilizler

Hüsranla bitmiş Seddülbahir'deki bu ilk çıkarma,
İlk dersini almış, Birleşik Donanma

“Top”lu Oyun

“Buradayız, boş değil yarımada, buradayız” der gibi
Zamanı geldikçe gürlüyordu çakılı bataryalar
Bir tek mermiyi boşa harcamamak için
Sakına çekine

Geziciler ise çat orda çat burda
Şaşırtıyorlardı düşmanı

Hele sahte bataryalar
Gönüllü kurbanlıklar adeta
Bir çavuşla birkaç nefer
Yanılıyorlardı düşmanı
Ateş etmişçesine duman çıkartarak

Üstlerine bombalar yağarken
Asıl bataryalar başlıyordu ateşe

Şaka gibi gelse de onlara
Düpedüz ölümle danstı bu
Yıldırımları çektiler üstlerine
Canlarını hedefe koydular
Göklere karşı sürdürdüler danslarını

**Mehmetçik Devlere Karşı
(25 Nisan ve Sonrası)**

Çıkarma Başlıyor

Seddülbahir

Denize ve denizden gelenlere

Kafa tutmuştur evvel ahir

Şimdi de alay alay

Tekneler, botlar, sandallarla

Çıkıyorlardı Ertuğrul Koyu'na

Beklenmedik nice misafir(!)

En başta Albion zırhlısı

Hallaç pamuğu gibi atmıştı tepeleri

Kalmamıştı dövülmemiş tek siper

Artık emindiler

Ölü ve yaralılarından gayrı

Yoktu orda bir tek nefer

Birden konuşmaya başladı namlular
Biçildi karaya ilk çıkanlar
Sonra arkadan gelenler
Birer birer devrilip gömülüyorlardı suya
Tabyalarda akan kan
Sanki sızmıştı da ıgıl ıgıl topraktan
Buluşmuştu onların kanıyla

O gün havacıların komutanı Yarbay Samson
Uçuyordu yarımada'nın burnu üzerinde
Baktı aşağılara ve inanamadı gözlerine:
Kıyı boyunca elli metre kadar deniz
Kırmızıya kesmişti kandan!

Bir bitmez zamandı
Akmıyordu, durmuştu
Ertuğrul Koyu'nda deniz
Deniz değil
Kan gölüydü bildiğiniz

Yahya Çavuş

Yürüdü önce Dublin taburu
 Sonra bir gemi dolusu asker
 Yani iki bin nefer
 Ayak basacakken karaya
 Siperdeydi üçüncü tabur
 Ve bu taburun üç bölüğü
 Onların içinde Yahya Çavuş'un takımı
 Tutmuştu Teke koyunu

Dedi ki atılmadan ileri:
 "Arkamızı dönmek yok düşmana,
 Şunu bilin ki
 Önce ben sıkarım kurşunu
 Dönüp kaçana
 Kaçarsam eğer, vurun beni de!"

Sonra söz tüfeklerini
Adım atan devrilip gömölüyordu sulara
Bir yandan eriyordu Yahya Çavuş'un takımı
Ama pes etmiyordular
Öyle inanmışlardı ki
Sökemezdi onları kimse yerlerinden
Çıksa da karşılarına ordular

Saatlerce vurdular vuruldular
Çıkartmadılar onları Ertuğrul koyuna
Eriyip bittikleri an
Yetiştirdi arkadakiler
Ve dönüp eklendiler bölüklerine,

Bir uzun süreçti başlayan
Yazılıyordu Çanakkale denen destan

Ölümü Paylaşmak

Bilir ölümü paylaşanlar
 Ne kolay olduğunu yaşamı paylaşmanın
 Onlar kıyı boylarında, yamaçlarında Gelibolu'nun
 Arıburnu'ndan Anafartalar'a
 Kilitbahir'den Seddülbahir'e
 Dardanos'tan Kumkale'ye
 Bütün kıyılarda
 Zığındere'den Alçıtepe'ye
 Kocadere'den Kocaçimen'e
 Bir efsaneden girip
 Çıkmak için bir başka efsaneye
 Dövüşe dövüşe atıldılar ileri
 Ölümle kalımla yoruludular
 Dövüşe dövüşe çekildiler geri
 Vurdular vuruldular
 An geldi
 Taşıyıp kurtardı yaralı komutanını asker
 An geldi
 Çekip aldı komutan neferini
 Çoktan öğrenmişlerdi çünkü
 Ölümün rütbeleri eşitlediğini

Birbirlerinin kucaklarında öldüler
Kalanlar öteye çevirip başlarını
Dudaklarını ısırarak gömdüler
Şehit arkadaşlarını
Kan ağlarken içleri
Sakladılar gözyaşlarını

Ah o hırçın fundalıklar
Yaramaz çocuklar gibi tutup çekmeseler paçalarından
Yırtmasalar ellerini ayaklarını
Koşar adım varacaklardı hedefe

İster ileri, ister geri
Ölümlle kalım arası
Yolaklarda sürünürken düşündükleri
Bir emanetleri vardı, vereceklerdi onu
Ne yazık içlerinde kalacaktı
Uzak özlemleri, sevgileri, selamları

O Nisan Gecesi

O nisan gecesi
Sabaha dek dolaştı dört bir yanını cephenin
Görmek için savaşın gidişini

Kocader'e verecekti kararını
Sağdan sola kaydırarak birlikleri
Daha sağlam basacaktı toprağa
Kartal gözleriyle gözetlemek için dört bir yanı
Taşdı karargâhını
Adıyla anılacak o tepeye

Erimiş 57. Alaydan kalanlar
Bitkindi 27., 72. ve 77. Alaylar
Yine de durdurmuşlardı düşmanı Arıburnu'nda
Şimdi beklemedeydiler
İki alay daha gelince geriden
Ertesi gece, toprakla dövülürken Kocadere
Yazdı taarruz emrini
Emir atlıları alıp emri
Karanlığa karıştılar
Karanlıkta çalılık tepeleri aştılar
Sonra geçti sarışın kumandan Kemalyeri'ne

Sabah yedi sekiz arası
Kıpkırmızı kesilmiş Kanlısırt'tan
Çekilmeye başladı düşman
Derken Kırmızısırt'ta teslim olanlar
Beyaz mendillerini sallayarak çıktılar ortaya
Kömürkapı deresi, Bombasırtı
Yükseksirt kurtardı bir kısmını
Asıl Haintepé'de yoğunlular

Sabahleyin baktı çocuklarına
Çok yorgundular

Bir esinti gibi geldi Kocadere içine
O müjdeli haber
İki alay daha geliyordu geriden
Yürüye bilirdiler yine: "Allahuekber!"

*'Biz ferdi kahramanlık sahneleriyle meşgul olmuyoruz. Yalnız size bombasırtı vakasını anlatmadan geçemeyeceğim. Mütakabil (karşılıklı) siperler arasında mesafemiz sekiz metre, yani ölüm muhakkak, muhakkak... Birinci siperdekiler, hiçbiri kurtulmacasına kâmil (tamamen) düşüyor, ikincidekiler onların yerine gidiyor; fakat ne şayan-ı gıpta bir itidal (anlayış) ve tevekkülle (inançla) biliyor musunuz! Öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor, hiç ufak bir fütur (umutsuzluk) bile göstermiyor; sarsılmak yok! Okumak bilenler ellerinde Kur'anı kerim, cenne-te gitmeye hazırlanıyorlar. Bilmeyenler kelime-i şahadet çekerek yürüyorlar. Bu Türk askerlerindeki ruh kuvvetini gösteren şayanı hayret ve tebrik bir misaldir. Emin olmalısınız ki Çanakkale muharebesini kazandıran, bu yüksek ruhtur." **

Mustafa Kemal

Canlı Anıtlar

Önde gidenler
Kırılıp devrildiler
Yetiştirdi yedekler
Dalgalar gibi izleyip birbirini
Siperlere girdiler

* Anafartalar kumandanı Mustafa Kemal ile mülakat, Ruşen Eşref Ünaydın, s. 42.

Görüyorlardı nasıl eridiğini öndeki birliklerin
Yine de göz kırpmadan atılıyorlardı ileri
Öleceklerini bile bile

Deşseler de yüreklerini onların,
Bulamazlardı korkunun en küçük izini
Çünkü onlar şehadet için giymişlerdi giysilerin en temizini
Gidiyorlardı yüce bir huzura doğru
Biliyorlardı bunu ve hazırdılar
Bilen biri daha vardı: Mustafa Kemal

Günler geçtikçe
Sakınarak basıyordu ayaklarını toprağa asker
Ondaydı arkadaşlarının kanı
Ondaydı ayaklarının son izi
Gömülen, gömülmeyen
Hepsi birer anıttı o tepelerde
Görülen, görülmeyen!

Düşe Dalan, Düşünekalan

Evlad ü iyal kaldı geride
Gençlikleri solmadı, kanadı fakat
Karısına, çocuğuna hasret kapandı gözler
Dudak aralarında kaldı
Sevgiliye söylenememiş sözler
Yaşanacak daha nice gün vardı
Gün değil, yıl değil, kocaman hayatlar!

Aşkları kaldı “söylenmemiş güzellikleri”yle
Kanlarını kamaştıran coşkularıyla
Orda, uzakta, anılar arasında

İğreti gülüşleri ödünç sevinçleriyle
Şaşarak bakıyorlardı dünyaya
Düşe dalanlar, düşünekalanlar
Kısacık bir aralıkta şaşarak kaderlerine

Öndekiler ölmüştü
Şimdi atılacaklardı ileri
Başkaları gelecekti onlardan sonra yerlerine

*"neylersin oğlum bekir bak işte ben dedenim
 benim mezarım yoktur dardanos şehitlerindenim
 kül oldu yirmi-üç baharım kıvırcık bir mart günü
 başımı ayrı gömdüler gövdemi ayrı gömdüler ya gâzi
 ya şehid diye geldik şehid olduk
 iki gözümle gördüm topların ölüm tükürdüğünü
 tövbeler olsun göklerin veremli gibi öksürdüğünü
 neylersin oğlum Bekir şehidlik alın yazısı
 benim dedemin de trabulus'tan geldi künyesi
 biraderim ismail vurulmuş akar kanları
 ah şipka'nın balkanları ah şipka'nın balkanları
 ninen köyde uyudu biz gâzâ'da uyuduk
 kırıldı kanadımız kaldık çöllerde
 ya gâzi ya şehid diye geldik şehid olduk"*

Attilâ İlhan

Kumkale Mezarlığı

Beşige önünde gemiler
 Yayım yayım yayılır
 Gerçek mi, oyun mu, tuzak mı
 Gözler benim askerim
 Görür, görür de aklı takılır
 Çıkarma var diyor bilenler
 Kumkale'de yüz otuz nefer
 Kale kalıntısında Şevki
 Bekledi dört saat
 Dinsin diye gülle yağmuru
 Ne bekliyor filikalar
 Geleceklerse gelsinler!

Yüz otuz kişi değildiler
 Vatanın dağlarıydı onlar
 Sarptılar, çetindiler, yüksektiler
 Dünyanın dost dağlarının kardeşiydiler
 Parmakları tetiğe asılınca
 Kumkale yıkıldı sanılırken
 Şaşırp kaldı Fransız
 Sanki öyle yüz kişi filan değil de yalnız
 Kumkale'de kum gibi kaynıyor sanıp bizimkileri
 Sürdü kıyıya, sürdü ileri
"Mübalağa cenk olundu"
 Süngüler parıldadı havada
 Ve baltayı andıran satırları Senegallilerin
 -Sanki palalı birer cellattı her biri-
 İki orman değildiler
 Az ile çok, çok ile az
 Birbirini biçtiler

Göğüs göğüse çarpıştılar
 Sokak sokak
 Köşe bucak

Sonsuz uykusundaydı Kumkale mezarlığı
Ağırbaşlı dervişler gibi
Usul usul salınıyordu serviler
Toprak gelenleri tanıdı hemen:
Çocuklarıydılar!

Gördü onları
Bir çift hain göz
Hedefi mezarlıktı artık
Topların, makinelilerin
Serviler devrildi
Çatladı taşları mezarların
Yüzükoyun kapandı üstlerine Mehmetlerimiz
Korumak için sanki ölüleri
Siper edip gövdelerini
“Kutsalımız onlar bizim” diyerek
Toprak un olup elendi
Gözlerine doldu taş parçaları
Ağlamak yine de akıllarına gelmedi

İşte tam o an gümbürdedi gökler
Kabarıp yükseldi toprak
Sandı ki Ayvacıklı Ömer
Yekinip kalkmak istiyor ölüler
Bunun için sarsılıp yarıyor yer!

"Bu esnada Conkbayırı'nın cenubundaki (güneyindeki) 261 rakımlı tepeden sahili tarassut ve teminine memuren oralarda bulunan bir müfreze efradının Conkbaşırı'na doğru koşmakta, kaçmakta olduğunu gördüm. (...) Bizzat bu efradın önüne çıkarak:

-Niçin kaçıyorsunuz? Dedim.

-Efendim düşman! Dediler.

-Nerede?

-İşte, diye 261 rakımlı tepeyi gösterdiler.

Filhakika düşmanın bir avcı hattı 261 rakımlı tepeye yaklaşmış ve kemali serbestiyle ileriye doğru yürüyordu. Şimdi vaziyeti düşünün: Ben kuvvetlerimi bırakmıştım, efrad on dakika istirahat etsin diye.. Düşman da bu tepeye gelmiş. Düşman bana benim askerlerimden daha yakın! Ve düşman, benim bulunduğum yere gelse kuvvetlerim pek fena bir vaziyete duçar olacaktı (düşecekti). O zaman artık bunu bilmiyorum, bir muhakeme-i mantığıye midir, yoksa sevi tabii ile midir, bilmiyorum.

-Düşmandan kaçılmaz, dedim.

-Cephanemiz kalmadı, dediler.

-Cephaneniz yoksa, süngünüz var, dedim.

Ve bağırarak bunlara süngü taktırdım. Yere yatırdım. Aynı zamanda Conkbayırı'na doğru ilerlemekte olan piyade alayı ile cebel bataryasının yetişebilen efradının "marş marş"la benim bulunduğum yere gelmeleri için emir zabitini geriye saldırdım. Bu efrat süngü takip yere yatınca düşman efradı da yere yattı. Kazandığımız an bu andır." *

* Anafartalar kumandanı Mustafa Kemal ile mülakat, Ruşen Eşref Ünaydın, s. 43.

İbradılı İbrahim

Dokunarak tetiklerine tüfeklerinin
Balıkçı Damları'nda, Ağıldere'de
Yapıştı sipere takımı
İbradılı İbrahim'in

Öyle kararlıydılar ki
Çoklardan çok sandı onları düşman
Çakılıp kaldı yamaçlarda

Saatlerce oyaladılar onları, saatlerce
Geç de olsa yetiştirdi cephane
"Vurun yiğitlerim, vurun!" derken İbradılı
Vuruldu omzundan
Ama kurtuldu Kocaçimen, Conkbayırı
Değiştirdi kaderi savaşın
Aşılamadı Gelibolu
Geçilemedi Çanakkale

Salalardan Ezanlara

Ok nasıl fırlarsa yayından
 Öyle bir yalımla atılır ileri
 “Allah Allah!” derken
 Yırtılır ses telleri
 Bil ki yalnız kendine güveninden!

Sanma ki korkuyla doğan bir riya
 Sanma ki bir yakarıştır o
 Sanma ki sığınmaktır Tanrı'ya
 Nasıl inanıyorsa toprağa, havaya, suya
 Öyle inanarak haykırıyor
 Onlarla bir tutarak
 Öylesine somut, öylesine mücessem
 Bütünleşiyor onunla
 Yaşatıyor cenneti içinde
 Kurulmuşken burada koca bir cehennem

Öteki su bulsa aptes alacak
Yoksa niye sürsün toprağa elini
Sonra elini yüzüne, kollarına ve ayaklarına
Tüfeğinin kabzasına sürerek kimi zaman
Aldığı çaresiz bir teyemmüm

Ne sahte evliyalar
Ne sözde söylenceler
Yüreğinden fışkıran inançla sesleniyor o
“Allahuekber! Allahuekber!”
Kulak kesiliyor kurt kuş, dağ taş
Titreyip sarsılıyor sanki yerler gökler
Dinliyor huşû içinde durmuş
Onun ufuklarda kanat çırpın sesini
Ve usulca aralıyor
Umudu örten sis perdesini

Yanık sesinde içindeki yangının izi
Minarelerden minarelere, kubbelerden kubbelere
Ulaşır köyünüze kentinize
Uyandırır sizi

•

Harapkale'ye çökerken akşam
Elini kulağına atan bir er
Salıverdi sesini duysun diye kâinat
Duysun da inanç libasını giysin diye
Kulak kesilmiş dinlerken onu Mehmetçikler
Yeniden başladı top ateşi
Çalışmaya başladı mitralyözler
Sesi vadilerde yamaçlarda yankılandı
Sonra atladı ufuklardan ufuklara
Ve sanki boşlukta sonsuza dek yankılana yankılana yürürken
Ezanı okuyanı aradı gözler
Parçasını bile bulamadılar
Belli ki, sonsuzluğa ermişti

*

Bir haber İkdâm'da:

-Bilen yok, nasıl almış ve nereden?-

Asmışlar müftüsünü Bozcaada'nın

Türklere şifreli bilgi uçuruyor diye minareden

“...Sağ tarafta bir kurşun yeri gördüm. Yanımda bulunan zabıt (rahmetli Nuri Conker Bey) 'efendim vuruldunuz' dedi. Ben böyle bir söz şuyu bulursa askerimizin kuvvei maneviyesi üzerinde ya-pacağı tesiri düşündüm.
Elimle zabitin ağzını kapadım. 'Sus' dedim.”*

Kemalyeri'nde

“Dağ dağa kavuşmaz
Ben size kavuşurum”
Yabancımlar değilsiniz
Yakından da yakın hısımlığımız
Tanıyorum yüzlerinizi
Şam'dan, Trablus'tan

Çatlak ve esmer toprak
Ve bizim tozla sıvalı yüzümüz
Nasıl da benzeşiyordular, nasıl da
Serap, çölde bir göl iziye
Yüzümüzde çöl iziydi

Unutur muyum
Nasıl dayamıştık karnına süngülerimizi
Trablus'ta İtalyan gemilerinin
Gök üstümüzde alevden bir kapak
Ayaklarımız kuma gömülü
Dudaklarımız çatlak
Çöl kokuyordu üstümüz başımız
Tıraşsız yüzlerimizde tükenmez aydınlığı umudun
Vurduk, vuruştuk
Kimimiz birer güneş gibi batarken
Uzak topraklarında İmparatorluğun
Kimimiz Balkan dağlarına koştuk
Kavuşmadı dağlar, biz kavuştuk

* Anafartalar kumandanı Mustafa Kemal ile mülakat, Ruşen Eşref Ünaydın, s. 74.

Mehmetçik İçin Varsağı

Sanırsın ki, hayıt dalı
 Çıvgındır o, çıvar gelir
 Yalımdır ki, atağı sak
 Karanlığı oyar gelir

Eğri bilmez, doğru sözlü
 Kara çalmaz, kara gözlü
 Ak elinde yeğni mızrak
 Kartal olur uçar gelir

Bela olup gelen bilsin
 Palasını çalan bilsin
 Yaşam hakkın alan bilsin
 Tahta tabut açar gelir

Ol yiğidin namı dilde
 Söylenir hep, her bir ilde
 Divan durur o mahfilde
 Vatan için yunar gelir

"Aslına bakılırsa, Mehmetçik için olduğu gibi, Anzaklar için de Çanakkale'de yaşam, acı ve yalnızlık duygularının coştığı anlarla doludur. Hepsi, binlerce kilometre uzakta bırakıp geldikleri memleket ve ailelerine özlem içindedir. Her gün, birbiri ardından yitirdikleri arkadaşları ise, kalplerinde derin yaralar açmakta ve onları perişan etmektedir. Ölüm onlar için, giderek yaşamın bir parçası olmuştur artık. Üstelik tüm çekilen acı ve verilen bunca can kaybı karşılığı elde ettikleri, öyle önemli bir kazanç ya da teselli olunacak somut bir şey de değildir. Savaş artık Anzak'ta tam bir durgunluk kazanmış, çetin bir sinir ve sabır mücadelesine dönüşmüştür."*

"1999 yılı şubat ayında ölen Perth'li Len Hall, taraf değiştirmekle tehdit eder. Askeri yaşamı renkli bir film gibidir. Gelibolu'daki çıkarmada yer alır, Cesarettepe'deki kanlı muharebede Hafif Süvari'yle birlikte savaşır, General Harry Chauvel komutası altında Beerheba'da (Birüssebi- H. Y.) gerçekleştirilen Hafif Süvari hücumunda at sırtındadır ve Şam'ın kurtuluşu için Arabistanlı Lawrence'la birlikte at koşturur, ne var ki hayatının sonunda şunları söyler: "Gelecek sefer işgalci Avustralyalılara karşı Türklerin yanında savaşacağım çünkü öylesine iyi insanlardı ki, üstelik orası onların ülkesiydi, bizim değil."**

* Anzakların Kaleminden Mehmetçik, A. Mete Tuncoku, T. İş Bankası Kültür Yayınları, s. 122.

** Gelibolu Günlükleri, Jonathan King, Çev: Ali Önsan, T. İş Bankası Kültür Yayınları, s. XV.

Acılar İçinden

Ağır yaralılar sahra hastanelerine

Sargı yerine ötekiler
Aylarca inledi oralarda insanlar
Kan revandı her biri
İniltiler sızdı kanlarıyla birlikte derinliklerine toprağın
Duyarsınız onları
Dayasanız kulağınızı yere
Şimdi, yüz yıl sonra bile!

*

Karanlığın en sapa yerinde
Her adımda yeri yoklayarak yürürken
Sendeler, aydınlık yüreğin
Umudun bırakır sönen bir fener gibi
Vurulmak, toprağı öpmektir
Devrilen bir çınar gibi

Sedyeler, arabalar
Koltuklarına girmiş sıhhiyeler
Sargı yeri sahra hastanesi, 'ceruhin'
Taşıyan kim, taşınan kim
Kimi ağlar, kimi nefes nefese
Düz ederler dereleri tepeleri

Ne demek yaralanmak
"Kan gülleri" açar gövdende
Bilir halden Mehmetçik
Ateş etmez yaralıysan sana

•

Hani Eski Hisarlık'ta
Çatışmalardan sonra
Sahilde karaltılar belirdi ya
Tetiğe dokundu bizimkiler

Karanlıkta kaçışanlara bakınca
Gördüler ki, onlar yaralı toplayan sıhhiyeciler

"Ateş Kes!"ildi
Yaralılarını topladı karşıdakiler

*

İki cephe arasında
İnliyordu yaralı "düşman" askeri
Dayanamadı Mehmet
Süngüsüne takıp beyaz bir mendili
Kalktı usul usul, teslim olur gibi
Şaşırdı siperlerdeki
Kararlı adımlarla sakince yürüdü
Kucaklayıp kaldırdı yaralı "düşman" askerini
Sakin, vakur
Götürüp bıraktı mevzilerine onların
Döndü sükûnetle yerine
"Alın size insanlık," der gibi!

*

Kimi zaman bırakıp ölümcül yaralıları
Bir parça ekmek ve suyla
Çekildiler çaresiz ağlaşarak
Daha gerilere

*

Zırhlıların topları
 Vurup yaktı Çanakkale'yi
 Aşırtmalarla yıkıldı Eceabat
 Kalmayasıya hiçbir sağlam evi
 Perişan oldu Gelibolu
 Hortlağa döndü köyler
 Dişsiz ağızlar gibiydi
 Kapı ve pencereleri

*

Bombaladı uçaklar
 Hilal-i Ahmer* işaretli çadırları, hastaneleri
 Çok yerde yaralıları bile süngüledi
 Kurşunladı kimi alçaklar

Onunçün bir uçak görmesin bizimkiler
 Gökyüzüne doğrultup tüfeklerini
 Ateş ettiler hep beraber

Sonra hep sustular, hep sustular
 Bastırıp içindikileri
 Ve kim yaşıtıyorsa bunları onlara
 Acımadılar, acımadılar
 Kendilerini savundular

Adlar Değişiyor

Mahşerdi ortalık yeri dünyanın
Aha desen de yoktu gören
Kaynıyordu toprak ve deniz
Duman dumanaydı gökyüzü
Kanıyordu dünya
Kızıl ırmaklar oluştu
Kanlı dereler, “kanlı sırt”lar
Ölüler yaralılar
Öyle çok, öyle kalabalıktılar
Sanki kaçıp gelmişlerdi Araf’tan
Kandı, kandı ve insan
İnsanın kanıydı akan!

Yanardağlar püstkürtür gibi
Kaynıyordu toprak
Sütün sütun yükseliyordu sular
Her dereye her tepeye
Adını koya koya yürüyordu savaş
Kanlısırt, Halittepesi, Kemalyeri
Rızatepe, Bombasırtı ve niceleri
Seddülbahir’den Anafartalar’a
Her biri bir oya
Onca koya

Her yer kanaya kanaya yaralı
Kırmızıdan karaya
Say ki Mehmet’in eli, perçemi
Say ki kırların turacı, göğsü kınalı

Anafartalar'da

Çatlayacaktı toprak doymuşluğundan
 Ete kemiğe ve kana
 Onlar doymamışlardı
 Çünkü göz koymuşlardı
 Gelin kız güzelliğindeki bu vatana

Kısa düştükçe güller, tutak yaptıkça tüfekler
 İnançlarıyla kızdırıp mermileri bizimkiler
 Savuruyorlardı kalbine çılgın gemilerin

Uçup gelen dualardı sılalarından
 Bulut bulut çoğalarak
 Birer kaput gibi sarınıp onları
 Verip yürek yüreğe
 Püskürtüyorlardı her saldırıyı
 Bunun için düşmüyordu Çanakkale
 Düşmüyordu sıradağlarla dikilen vatan

Ateş ve kan
 Hem akıyor toprağa
 Hem fışkırıyor topraktan

Ötelerde, koca bir ülke boyu
 Sarılıp sarmaşık oldu dullar, yetimler de
 Gece namazları kıldılar, Kur'an'lar okudular
 Şimşekler birikti gözlerinde
 Yıldırımlar toplandı bakışlarında

Bütün ulus şimdi tek bir el
 Yapışmış kabzasına tüfeğinin

AE-2

Boğazı geçmişti, Marmara'daydı artık
AE-2 denizaltısı
Bir dikkatli göz gördü onu
Torpille topla saldırdı torpidobotumuz
Vurdu nişancı er periskobunu
İnatçıydı Ali Rıza Kaptan
İki buçuk saat sürdü ikisinin dalaşı
Yürüdü üstüne üstüne
Bindirdi en sonunda kuyruktan
Sonu gelmişti
Hain bir fok gibi dalıp çıkan denizaltının
Çektiler beyaz bayrağı
Denizdeydi mürettebat
Teslim oldu
Kaptan, subaylar, erat

Marmara'da yeniden sessizliğe büründü hayat

Dayanılmayan

Derin kazılmamış iğreti mezarlarında
Baş kaldırır gibi kaderlerine
Bitmez acılarıyla doğrulup
Çıkıyorlardı yeryüzüne

Ne yandan eserse essin rüzgâr
Yokmuş gibiydi otlar, çiçekler, ağaçlar
Buydu kaplayan her yanı
Dört yönden birden esen
O kokuydu, o koku
İnsan bir kez çıkmıştı insanlıktan
Toprakta yatanlarla koyun koyuna
Toprağın üstünde sağ kalan

*

Yeşil sinek bulutları
İne kalka, ine kalka
Rüzgârda dans ederlerken
Ağlayacak kimse kalmamış
Salla kazmayı, savur küreği
Ölüler gömülecek
Ölüler gömülecek

Arı değil kovan değil
İnip kalkan, kalkıp inen
Yeşil/kara sinek bulutları
Ağzında burnunda gözünde onların
Ve kuruyan kanlarının üstünde
Ah o sinek bulutları

Dayanılmaz, yakılmakta kimileri
Bu kez toprağa sinen
Belki de hiç silinmeyecek olan
Yanık et kokusu

Ölenler değil, kalanlar
Bilselerdi ya bu gerçeği
O koku kaplamadan ortalığı
Hiç kimse ölmeden hem de
Açsaydı ya barış çiçeği
Tütseydi sabah buğularıyla
Dünyaya doğru

*

İliklerinde duyumsayarak onu
Kaşınıyordu iki cephenin askerleri

“Pire itte, bit yiğitte” imiş
Dinlenirken geride ya da siperde
Bit kırmaktı en önemli işleri

Sonra dizanteri, tifo, tifüs
Hastalıklarla da savaşıyordu iki taraf da

Her yerde kanat kanat havalanan
İğrenç kokusu ölümün
Silinmez yıllar geçmeden
Yıkamadan yağmurlar, örtmeden karlar
Ve unutuş
Onları toprağın en mahrem yerine gömmeden

Ateşkeste

Dere tepe Gelibolu
Her biri bir dağ olan
Ve yığınlarından yeni dağlar oluşan
Ölülerle dolu

Günlerdir vurulup düştükleri yerdeydiler
Günlerdir kararıp şiştikleri yerde
İnsanlığın ağlamaya bile vakti yoktu
Üstlerindeki yeşil sinekler mi
Uçuracaktı haberi?

Ah burada, Gelibolu'da
Şimdi dost düşman yan yana, koyun koyuna
Devrilmiş dallar gibi birbiri üstünde
Kanlısırt, Bambasırtı, Serçetepe, Conkbayırı
Doluydu cesetlerle

İki taraf da istedi ateşkesi
Toplanırken ölüler, sanki kardeştiler
Sigara verdiler birbirlerine, yardımlaştılar
İlk kez düştü belki savaşın anlamsızlığı akıllarına
Çabuk olmalıydılar fakat
Gömmeliydiler hemen arkadaşlarını
Yarın yine kurşun yağacaktı ve şarapnel
Öyle istiyordu çünkü
Çok uzaktaki o büyük el

Plevne Ryan

O ateşkeste
Toplanırken yaralılar, ölüler
Baktı bizimkiler
Göğsünde Osmanlı madalyaları
Dolaşıyor alanı, yaşlı bir asker
Bir yandan fotoğraf çekerek

Sevgiyle sesleniyordu herkese
Herkesten biraz fazla insan olan bu adam
Sigara alıp verirken “düşman” askerler
Tanıdılar Plevne Ryan’ı
Osmanlı-Rus Savaşı’nda*
Emrinde Gazi Osman Paşa’nın
Doktoruymuş bizim birliklerimizin

Ne garip, şimdi karşı cephede
Charles Snodgrass Ryan
Nam-ı diğer Plevne Ryan
Öyle de böyle de
İnsan, hem de, ne insan!

Halkın Dediği

Şu dağları, şu ovaları
 Ben sürdüm kaç yüzyıl
 Günışığından buğdalar biçtim
 Pekmez sağdım omçalardan
 Su verdim demirine
 Çekiç vurdum bakırına
 Sen neredeydin?

Yaylalara, dorukların uçlarına
 Bulutlar kondurdum alinterimden
 Oğullar saldım toprağa
 Her biri bir başak olan kızlar
 Ektim biçtim dokudum
 Adımı kanımla yazdım bu kutsal toprağa
 Sen nerdeydin?

Demek geldin
 Çiğneyerek toprağımı işgalci postallarınla
 Demek geldin
 Kan emici dudaklarını dayamak için damarlarıma

“Hoş geldin” diyecek değilim sana
Namusumu fişek fişek
Çakacağım alnına

Yalnız değilim burada
Azız azlardan, çoğuz çoklardan
Dağlar ovalar dereler ırmaklar pusuda
Sanma ki uyuyorlar
Köyler, kentler, kasabalar
Hepsi ayakta!

Anladığınız dil ölümse
Ölüm konuşacağız
Kara perdesini kaldırıncaya dek gecenin
Yağmur olup yağacağız
Güneş olup doğacağız
Burası vatanımız bizim
Siz kimsiniz?

Sona doğru: 29 Kasım 1915

Tipi değil kamçı bu
 Hışımla savruluyor Trakya düzlüklerinden
 Kasımın son günleri
 Yani bitmemiş henüz sonbahar
 Zemheriye daha epey var

“Kocakarı” da değil
 Un eliyor hışımla
 Öfkesi donmuş bakışlarında

Bir komutan düşünüyor işgal donanmasında
 “Nasıl geçer burada bu kış?
 Türk’ü topraktan sökemedikten sonra?”

'An'lar

1

Şimşekler yırtıyordu gökyüzünü
Savaşın en şiddetli anıydı
Duymuyorlardı gök gürültüsünü bile
Anlamadı arkadaşının dediğini
Yanı başındaydı oysa Çankırlı Ahmet
Kısacık sorusu asılı kaldı
Gölgesizliğe sinerken gövdesi:
“-He?”

2

Dinmek bilmedi yağmur
Bereketli dolgun başaklara değildi hazırlık
Su içindeydi siperler
Ölüler su içinde
Kanları karışıyordu sulara
Şehitler yaralılar yan yana, birbiri üstünde
Camura belenmişken
Gökyüzü açılıverdi birden

Sola, Çanakkale'ye doğru baktı
Somalı Şerif, Kilitbahir üstlerinden
Bir taç gibiydi şehrin üstünde gökkuşağı
Sanırsın ki gelindi şehir
Duvağı gökkuşağı

“Şu Allah'ın işine bak
Yedi düvele karşı yedi renk
Asılmış göğün katlarına
Yedi kanlı gömlek”

3

Bir top mermisiyle savruldular
 Yarıdan çoğu şehitti artık
 Az öteden eğilerek koştu Konyalı Himmet
 Hemşehrisi Adem
 Gözlerinde savaşın bütün karmaşası
 Son sözlerini söyledi
 Son soluğunu verirken:
 “Yine yazıver benim mektubumu
 Bilmesin öldüğümü annem”

4

Baktı yaralı arkadaşına
 Güneşte kavruluyordu yüzü
 Tomuruyordu alnında ter
 Yarı aralıktı iki gözü

 Son kez görsün diye dünyayı
 Yana çevirdi başını
 Islattı dudaklarını
 Ölümün ıslığı yaladı birden kulaklarını
 Artık göremezdi o
 Boşuna sakladı gözyaşını

5

Kaynayıp savruldu yine toprak
Mangadan üç nefer şehitti
Aralarında ters dönmüş bir köstebek

Yetmedi yer üstündekiler
Vurdular toprağın altındakini

6

“Ah güzel Mısır günleri”
Diye sayıkladı bir ANZAK* askeri
“Nasıl rahattık ve nasıl düşler içinde
Şen şakrattık savaş yolunda
‘Abdul’ diyorduk Türk’e
Şaşkın, sefil, beceriksiz ve gülünç
Kanal Savaşı’nın mağlubu
Nasıl çıkacaktı karşımıza?

Ah güzel Mısır günleri
Nerde Abdul, nerde Süveyş
Kim değiştirdi bu Türkleri?”

* ANZAC/ANZAK: Australia and New Zealand Army Corps /Avustralya, Yeni Zelanda, Ordu Birlikleri.

7

Mayıstı, mayısın tam ortası
 Er sabahın eri
 Ağarıyordu tanyeri

Sekiz on metreydi mevzilerin arası
 Kalkabilirdi şaha birinden biri
 Yoktu bunun sırası

Ve güvenerek ikisi de aynı Allah'a
 Biçebilirdi ötekini

İşte tam da o sıra
 Her bahar yaptığı gibi
 Her şeyden habersiz bir karatavuk
 Salıverdi sesini
 İsterseniz arapbülbulü deyin ona

Karşılıklı siperlerdeki
 Anımsadılar nasıl olduğunu dünyada sabahın

Güzel günlerine gittiler geçmişin
 Unuttular bir an neden burada olduklarını
 Buğulu gözlerle baktılar ötelere
 Görebileceklermiş gibi ata yurtlarını
 Karatavuğun ötüşüne vurgun
 İçli yürekleri yenip kendilerini
 Kurşun sıkacaklardı karşılıklı
 Nedense "düşman"dı onlar birbirlerine!

Mehmetçik biliyordu
Vatanın kilidiydi burası, açılmazdı
Vatan için çarpışılırdı ancak
Bundan kaçılmazdı

ANZAK dedikleri
Avustralyalı, Yeni Zelandalı, Hintli, Gurka, Maori
Ufukların ötesinden gelmiş her biri
Çıkarı için savaştıklarını bilmeden Büyük Britanya'nın
Düşman bilmişlerdi Abdul dedikleri Türkleri

8
Nasıl aynıysa korkuları
İki yanında cephenin
Ortakta amaçları da:
Vurmak ve yok etmek "düşman"ı

Vuruşa vuruşa ölüyorlardı
Hiç tanımamışlardı birbirlerini
Tanısalar belki arkadaş olurlardı
Cemreler düşerken havaya suya toprağa
Onlar da düştüler iki cephede birden

Biri koruyordu vatanını
Öteki buradaydı, nedenini bilmeden

9

Gelen bahardı
 Bununçün tüm yamaçları
 Gelincikler sardı

Hüseyin Avni Bey*
 -57. Alay Komutanı-
 Kaçırmadı dolan gözlerini
 2. Tabur Komutanı Atabey'den
 "Her biri bir babayığit
 Ne çok şehit verdik!
 Bakamıyorum şu gelinciklere
 Hepsi de kıpkırmızı ve bu kadar çok
 Sanki şehit tütüyor toprak"

10

(Elif'in ağıdı: Gidip de Dönmeyene)

Türküler mi yaksam sana
 Gidip de gelmeyenim
 Kuş kanadından haber sorduğum
 Yedi asker gömleği eskitenim
 Türküler ağıtlar yaksam sana
 Sönmez ateşim!

Kalbim külhandır
 Yanıyor gittin gideli
 Aldı ki besbelli seni
 Ölümün hoyrat eli
 Bundandır mahzun esiyor
 Yedi iklimin sekiz yeli

* Diriliş Çanakkale 1915, Turgut Özakman, Bilgi Yayınevi, s. 335.

11

Havsalı Mümin
Ne gün ki düşmüştü Edirne
O gün etmişti yemin
Ölüm döşeğindeki anası adına
Kundaktaki bebesi adına
Nerde bir düşman görürse ki
Vatanına saldıran
Mıhlıyacaktı alnından

Kuzeye baktıkça Gelibolu dağlarından
Bir serinlik vuruyordu yüzüne
Bahar yürüyordu ya kırlara
Çiçekler açıyordu ya her şeyden habersiz
İçinden geçiyordu işte yine
Bir çayırdaki buluşmak akranlarla
“Her biri cihan parçası” o kızanlarla
-Hayda bre!-
Tutuşmak güreşe

Ne düşünmeye fırsatı vardı, ne düşlemeye
Yalnız biliyordu
Karşısındaydı sırtını yere vurması gereken
“Soysuz pehlivan, kancık düşman”

Aldıkça Trakya kırlarının kokusunu
 Duyuyordu damarlarında yürüyen gücü
 Artık yenebilirdi karşısına her çıkanı
 Bir yılan gömleği gibi çoktan
 Sıyırıp atmıştı korkusunu
 Kaç kavim, kaç düvel birleşirse birleşsin
 Yenebilirdi artık
 Dünyanın en büyük ordusunu

Üçler yediler kırklar aşkına
 Kırk topuğun yere vurduğu
 Kırk pınarın fışkırdığı o kutsal yer aşkına
 Büyük onuruyla sırtı yere gelmemiş devlerin
 Sarsabilirdi yeri göğü
 Çalkalayabilirdi denizleri
 Veriyordu topun ağzına mermiyi
 Alnında tomuran ter
 Hak edilmiş bir katreydi sanki
 Yüreğinde bir fırtına
 Hıdırellez ateşinden atlar gibi sevinçle
 “Al işte, bir, bir daha, bir daha!”
 Peşrev say bunu
 Yeni günde
 yapışacak yere sırtın
 Aklından çıkmayacak o künde
 Bir daha!

12

Sındırgılı Selim

Anımsadı bir türkü bile söylemediğini ne zamandır

Anımsadı

Akarken boğulurcasına soluklanan

O gümrah pınarlarını Sındırgı'nın

Su yürürken dallara

Gülümserken gelincikler

İşlemeye başlayan arı kovanı dünya

İrlayan ırmaklarına karışan

Ve başımızın etrafında vızır vızır dolanan

Bir sızıntı gibi kulaklara akan

Yerin altından gelirmiş de

Göğü kaplarmış gibi duyulan

Vızıltı sandığı kimilerinin

Yaşamın ve var olmanın büyüğü sesi

Tutkuyla donanmış o büyük şehrayin!

Sındırgılı Selim

Yine dayamış gibi sırtını duvara

Köyde, ocak başında

İzliyormuşçasına dansını alevlerin

Kustukları dumanlara bakıyordu

Ateş püsküren devlerin

- İşte akşam

Sürüler kırdan dönüyorlardır yine orda
Yıkık damdaki baykuş selamlıyordur onları
Öksüz duygularla içeri çekilen yalnızlık
Yitip gitmişlerin gölgeleri isli duvarlarda
Çırakmanın ölgün ışığında annesinin yüzü
Büyümüş gözbebeklerine gömülmüş
Aklına sığmıyor dünyanın hali
“Bu kaçınıcı yokluk, kaçınıcı gurbet
İki evlat vermişken uzak topraklara
Selim'im nerde şimdi, nerde?
O nede n düştü
Ağız dil vermez uzaklara?”

Üşümüş ellerini tutarken ötelere
Hiç açılmayan kapı gıcırdar birden
Birden yine hayali Selim'in
Büyür büyür de o boşlukta
Heyula kesilir

Yatsıdan sonra yedi rekât gece namazı
Dudakları kıvrım büklüm dua fısıltılarıyla
Bilse Çanakkale ne taraf
Neresi mağrip, neresi maşrık
Ve araf
Üfleyecek o yöne
“Sen ulaştır ya Rab!”-

Sındırgılı Selim
Düşünüyor o yamrı yumru duvarlar arasında
Geceye uhrevi bir düş gibi karışan anasını
Ve gözlüyor, gözünü hiç kırpmadan
Yıldızların hiçbir şey söylemeden baktığı bu tepeden
Ay ışığında sonsuzluğa açılan pürüzsüz denizi
Ve denizin ötesini

Yazılmamış Asker Mektupları

*"Çanakkale içinde vurdular beni
Ölmeden mezara koydular beni
Oof, gençliğim eyvah!"*

Kastamonulu Yorgansız Hakkı

(Türk egemenliğine geçtikten sonra hiç düşman istilasına uğramamış olan Kastamonu, Çanakkale ve İstiklâl Savaş'ında en fazla şehit veren illerimizden biridir, Çanakkale Savaş'ında 2.527 şehit verdi. Meşhur "**Çanakkale Türküsü**", Kastamonulu âşık Yorgansız Hakkı'ya aittir.)

I

Yamaçlarda çan sesleri sürülerin
Dere içinde bir değirmen
Su harıldar gelir, harıldar gider
Taş döner, öğünür ekin
Yoklarım baba, yakmam unu
Göremezsün ama
Oradayım ben

Gözlerim böyle dalınca uzaklara
Anlar halimden hemen
Çankırılı Mustan
Süslemektedir nakış nakış
İki ateş arasında
Elindeki koşumları
Sanki atların boynuna takmış da
Yelelerini okşar bakışları

Derim ki ona
Bir nefes alsak da Mustan
Yazıversen iki satırcık babama
-Öyle ya, yazılmaz iki ateş arası
Öyle destan destan-

Bir top sesi patlatır kulak zarımı
Ortalık toz duman
Öksürür makinelim
-O benim sanki veremli gençliğim-
Selamım varsın isterim
Kastamonu dağlarının arasındaki o derecikte
Ağaçlar altında kaybolmuş değirmene
Sana ulaşsa
Tam da savağın başındayken
Sular ıslıl ıslıl sıçrarken eline yüzüne
Tam da anam azığının getirmişken
Selamımı alsan
Üleşseniz

Ah, bir dursa ateş
 Bir dağılsa duman
 Çıkıp mevziden dünyaya baksak
 Kapı bir komşu saydığım
 Çankırılı Mustan, hemşehri Mustan
 Eğri parmakları arasında kalem
 Karalayıverse hani
 Önce anasına babasına etse birkaç kelam
 Sonra size gelse sıra
 Öpsem kâğıdı katlarken
 Hasretin kokusunu emdirsem ona
 Babam, unutsan değirmen taşını
 Okusan, okusan
 Kaldırmadan başını
 Malum olsa burada bana
 Yani ta buradaki makinelitüfek neferi Hasan'a
 Şavkısa o derenin içleri
 En sıkışık yerinde işlerin, serinlesen
 Kuruyuverse terin
 Ürperse, duyup dudaklarımın sıcaklığını
 Kavruk ellerin

2

İsterdim ki

Hiç değilse Boğaz'a baksın

Sığındığım siperler

Ne gezer

Ege'nin dalgaları kuzeyden güneye

Güneyden kuzeye

Gelir gider

Taşır kışları baharları

Hava batıya dönmesin, kudurur kimi zaman imbat

Ak dişleriyle kemirir yalıyarları

Validem benim, biricik pederim

Gözümde tütüyorsunuz

Siz ve bir de İstanbul

Saldırıyor küstah gemileri İtilaf Devletleri'nin

Korkmayın, geçit yok onlara

Yemin ederim

Buralar boydan boya dönse de mezara

Geçit yok

O alımlı çalımlı şehirler sultanı

Bütün debdebesiyle bizim

Ve bütün fukaralığıyla

Eğri dumanlı ahşap, köhne evlerinin

Gözlerimi gönderiyorum size, bakışlarımı
Alın, onlarla seyredin Boğaz'ı
Mevsimi geldi sayılır
Açıyordur erguvanlar
Yamaçlara serilmiş
Mora çalan çamaşırlar gibi el ederler
Toprağın selamı, rüzgârın kelimıyla

Orada olsam şimdi
Çıksam mahallemizden
Bir koşu Sirkeci, Eminönü,
Bir koşu Yedikule belki
Yemyeşildir şimdi bostanlar
Köpürmüştür marullar
Yenikapı'da bir yudum şarap
-Ne olur affedin beni
Gönül neler istemez ki!-
Belki bir bakış Samatya kızlarına
Sonra yeniden Cankurtaran

Validem benim
Yaşlı gözleri yolda
Biliyorum, akşam sofralarında yerim hep hazır,
Biliyorum, bir yalnızlığı aşmaya
Sözün seke seke ilerlediği o en zor anlarda
Kaş altından süzerek
Ya da apaçık babamın gözlerine “muntazır”
Sapa yollarında inancın, güvencin

Esip gelsem Cenevizli bir denizci gibi
Şişirip yelkenlerimi
Çıkıversem Galata kulesine
Selam versem oradan Süleymaniye'ye
Geçip gitsem Topkapı Sarayı'nın üzerinden
Rüzgârım okşasa Sultanahmet'i
Surların dibinden hışımla geçen tren
Alıp götürse Balkanlar'a doğru
Hıncımı, öfkemi

Validem ve pederim
 Harp halidir bu
 Sorarsanız, “yine de iyiyim” derim
 Ne vurulup düřtüm toprağa
 Ne serilip uzandım bir yatađa
 Mermi yağdırıyorlar üstümüze
 Mermi yağdırıyoruz üstlerine
 Havada çarpışıyor mermilerin en zararsızları
 Usulca çiselerken yağmur,
 Ne Beşiktaş geliyor aklıma,
 Ne İhlamur

Ne isteyebilirim burada, Kırte burnunda
 Yeşeren otlar bile tuz buz edilirken
 Hiç değilse Boğaz’a bakan yüzde olsaydım
 Çanakkale’ymiş, Gelibolu’ymuş, fark etmez
 Ben süslerdim onu
 İçten bir Çingene gülüşüyle,
 Öyle eşbah, öyle parlayan bakışlarla
 Yamaçlara tutunmuş erguvanların
 Kan içilen topraklarda
 Kızılçık şerbeti tadan dudaklarımla

Sevgili validem ve canım babam, pederim
 Bâki selamlarımla ellerinizden öperim.

3

Sabah suyuna oturmuşum sanki bir avda
Gözlüyorum
Gözlerim çok çetin bir sınavda
Görmediğim bir pürçek
Belki binlerin kanına girecek
Onun için aldanmamalıyım
Şu aldatıcı durgunluğa
Denizin yüzünü kırıştıran dalgacıklara

Saçlarıma dokunan rüzgâr
Annemin eli mi, ta oradan bana ulaşan
Gözlerim kayıyor
Geceye kurulan konuğumuz aya
Ağzımda bir dua fısıltısı:
“Hep böyle sessiz
Böyle kıpırtısız
Kalsa ya dünya!”

Uyku akıyor gözlerimden
Uyuyamam
Birden belirebilir ufukta bütün heybetleriyle
Çelik kuleler
Sokulurlar Boğaz'a doğru
Dalmak yok baba
Anneminki kadar sak olmalı uykum
Bir düşte yüzmek bile yasak bana
Yasaktan öte en büyük korkum
Birden yağmaya başlayabilir
Obur gemilerin kustuğu gülleler

Gecenin sıyrıp çektiği ay
Sanki gerili bir yay
Hani Bursa'da, senin dükkândaki gibi
Bıçakçılar içinde
Demirler dövülürken, su verilirken çeliğe
Kıvılcımlar kayarken hışmından
Terliyorum ateşin karşısında
Sen körüğü çekiyorsun bir kolunla
Çekici sallıyorsun ötekiyle
Görüyorum kabarıp fırlayan damarlarını
Kıyısını arayan dalgalar gibi
Kar inmiş dağlarına
Kırpıkların saçak, bıyıkların donmuş
Yüzünde nasılsa ter yine!

Ah baba
Süngü yapsaydık ya bıçak yerine
Hücuma kalkabiliriz her an
Kıymak yok bir tek mermiye

Neyse ki özlemi unutturuyor buradaki fırtına
Hem de tam almışken gocuğunu sırtına
İçini titretiyor zalimin donuk eli
Oysa diyecektim ki ben sana
“Baba, şöyle bir Yeşil’e doğru baksana!”
İçin gönenirken Uludağ’ın heybetinden
Suların çağıldasa bir türküde
Varsın özlemle ve acıyla daha da gevresin
Kestane kavrukluğunda sesin
Ovada bir vızıltı
Meyveye dönüşüyor çiçekler
Daha kar kalkmamışken yukarda
Beni burada, Çanakkale’deyim sanıyorsunuz siz
Ordayım oysa
Ki buradan oraya, oradan ta ötelere
Şimdi bütün güzelliğiyle
Bütün şehirler Bursa!

4

Diyesim o ki sana
Selam sabahtan sonra
İki atış arası
O uğursuz sessizlikte
Söylenmiyor bir türkü bile

Oysa ben
Orak, tırpan/kosa
Ekin biçerken
Bağı bellerken ya da çapa sallarken
Bir türküyle beslerdim gayretimi
Bir türküyle dindirirdim
Yar denen hayale hasretimi

Ah, o zamanlar
Dişlerimin arasında hep bir dize dururdu
Kutsaldı sanki misvak gibi
Oysa şimdi
En çok küfürler kabarıyor içimde
Düşman üstüne sallanan bayrak gibi

5

Yüreğim yanık bir sigara ucu
Duvarlarımı islerle sıvayan yüreğim
Deniz çocuğuyum ben, denizler çocuğuyum
Maviye doymaz gözlerim
Özlemim karanlık sularında yakamoz
Burda, Teke burnunda
Her yanımdenizken denize hasretim
Düşmanım denizden gelene
Yüreğim yanık bir sigara ucu
Tütünsüz tüter hasretim

Bir takayım Trabzon'da, Giresun'da
Bir yelkenliyim ufka çizilen beyazımla
Açıklardan bir selam gibi gelirim
Belki korsanım Sinop zindanında
Belki kıyıya vuran duasıyım kayıp denizcilerin
Öykülerimi anlatırlar hâlâ Samsun'da
Karşıma dikilen dağlara vurur yelim
Dalgalarımla dövdüğüm kıyılarda
Sahipsiz bir gömlek gibi titrerim

Yüreğim yanık bir sigara ucu
Sönmüş sanırsın sen onu
Ben onda tüterim

6

Emine'm, çakırım, biricik yavrum
 Dördüne basıyorsun bugün
 Gözlerin geliyor aklıma
 -Onlar benim denizlerim-
 Ve o yumuk yumuk ellerin
 Ah bilemem, bilemem
 Gün gelip "baba" der mi bana dudu dillerin?

Şimdi uçagelsem yanına
 Muştucu böceği gibi dolaşsam başucunda
 Esip esrisem kokunla

Günışığına serilsek sere serpe
 Gülüp oynasak, oynayıp gülsek
 Bizlerden uzak dursa dünya
 İlişmese hayatımıza top tüfek sesleri
 Leylekler bile takırdamasa
 Anımasak makineliileri
 Yalnız sevinçten havalansa kuşlarımız
 Gökleri yalasa kanatları, ötseler
 Bir dal eğilse ısımaklarla parıldayan
 Gölgesine sığındığımız ağaç
 Saçlarından öpse seni
 Benim dudaklarımla
 Ah çakırım, Emine'm, yuvada yalnız kalanım
 Kokun dolsa genzime, yeterdi inan
 Aydınlanırdı dünyam

7

Sevdiceğim
İki ateş arasında
Seni düşlediğim zaman
Yıkılıyor bütün duvarlar
Hiçbir anlamı kalmıyor siperlerin
Birden karşımda buluyorum
Bir ışık huzmesi gibi göğe uzanan suretini
Şaşıp kalıyorum

Kızma ama
Böyle mi çıkagelir insan?

8

Bir gün bir kelebek
 Dönerse yanında yörende
 Bil ki o benim anne!

O dönedursun
 Sen yine çiçekleri sula
 Sardunya karanfil ıtır
 Gün batımında akşamsefası
 Öpsün ellerinden
 Arada bir okşa onları
 Kokularını duyayım ben

Güllerin tomurmuştur
 Kopar birini Gülistan'ın saçına tak
 -Gördün değil mi
 Nasıl da yakışıyor bak!-

Bir gün bir kelebek
 Dönerse yanında yörende
 Ve kokarsa bin türlü çiçek
 Bil ki, ordayım anne!

Çekilmemiş Fotoğraflar

Ay doğuyor

Ağır ağır iniyor akşamlar
Çocuk uykularına belenerek
Sesler kesiliyor, çekiliyor telaşlı ayaklar
Ay doğuyor dağların bağrından koparak

Üveyik

Açsam sana derdimi dinler misin
Ak karnıyla göğü çizen üveyik
Durur musun yıksalar yuvanı
Sen toprağın emekçisi karınca
Söylesem ağıtımı, ağlar mısın
Çatal boynuzlu geyik

Ey ıssız su başları
Serinletir misiniz kavlanan yüreğimi

Uzak Resimler

Anadolu'da yas tütüyor bacalardan
Günde beş vakit sabır çekiyor tesbihler

Utangaç köylerim mahcup kasabalarım
Türbelerdir sanırsın
Geceleri mumlar yakılan
Ve yaşadıkları her masalın sonunda
Düşlerin kerevetine çıkılan

Esmâ mutlak çorap örüyordur şimdi
Cephede üşüyecek ayaklara

Hayatı Emen

Kenan bu, hemşehrim Kenan
 Son soluğunu veren
 Su damlatıyorum açılıp kapanan ağzına
 Usulca emiyor hayatı
 Ölürken

Yalnız Çam

Conkbayırı'ndaki Yalnız Çam
 Başı yükseklerde gözü aşağılarda
 Pürçeklerinde kamçı sesi
 Trakya'dan güneye akan
 Poyraz öfkesi

İki cephenin arasında
 Başı dik, özgür, Yalnız Çam
 Gün batar, ay doğar
 Yer yoktur mavi düşlere
 Masalların buğusu gözlerde
 Özlemek belki budur
 Çıkıp senin yanına
 El sallamak ötelere

Conbayırı'ndaki Yalnız Çam
 Her yanın ölümlerle dolu
 Yaşamın bayrağı diye
 Sanki sen çekilmişsin göndere!

Bâb-ı Âli'den Aşağı

Bâb-ı Âli'den aşağı

Bıçak sesli çocuğun çığlığı

-Gazteee! Gazteee!

Nargile zamanına varken daha

Sabahın sisi gözlerindeyken

Hasır iskemlelerinde

Sabah ya da akşam

Düşüncelere dalmış

Ashab-ı devlet

Ashab-ı kiram

Hesap yapıyor ötede

Ashab-ı akar

Ashab-ı dirayet

Her biri birbirinden kibar

Ashab-ı itibar

Ashab-ı feraiz

Ashab-ı kalem

Ashab-ı rivayet

Bulmuşlardı işte gerçek bir nimet

Kimbilir belki de ashab-ı tevarih

-Gazteee! Gazteee!

Kanlı çarpışmaları yazıyor

Bakın, neler oluyor cephede!

Ağla Akdeniz

Ak üstüne karalar bağıyor
 Çağlardan çağlara akarak gelen
 Bin yılların Akdeniz'i

Hanidir hasreti var
 O eski leventlerin
 Ağır kalyonlarına, yaman kadırgalarına
 Turgut'un, Barbaros'un, Piriî'nin

Ağla Akdeniz'im
 Kanla kızaran sularının acısıyla
 Ak köpük üstüne karalar örtün
 Dört yanı kan, kıyım ve kin
 Koklandı, kirletildi gülün

Şafaklar kanla geriliyor gökyüzüne

Keleşoğlu Mustafa Ağıdı*

O dağlar yüzünü saklıyor senin
Nereye baksam görüyorum
Denize yansıyor genç aydınlığın
İşıldatıyor suları
Dedem benim
Kayıp delikanlım

Sordum. Suretin çıktı Gelibolu dağlarında bir akşam vakti
Annemin bükülmüş dudağı hep çocuk hep öksüz
O kimdi karşındaki, hiç tanıdın mı
Hiç bildin mi ne söyler sana
Mermiler düşerken dört bir yanına
Hiç düşündün mü
Dedem benim
Ölüp de ölemeyenim
Gülüp de gülemeyenim
Annemin çakır gözü
Ninemin yitik sözü
Benim buğulu karanlığım

(*) H. Yurttaş, *Kayıp İklimler*, Sel Yayıncılık, 2007

Dedem benim, genç arkadaşım, yiğidim
 Zığındere'de misin
 Soğander'e de mi
 Dedem benim
 Otuz beşlik delikanlım
 Arıburnu'nda mısın
 Anafartalar'da mı
 Yoksa, ta onun yanında
 Conk Bayırı'nda, Kemalyeri'nde mi?

Son mektubun gelmiş Gelibolu Bayır'dan
 Bilemem hangi "sahra hastanesi"nden
 Hangi "sargı yeri"nden
 Gezerken şimdi bu toprakları
 Kokluyorum ağaçları, çiçekleri, yaprakları
 Bir avuç toprak elimde, sanki sensin, sen
 Ve göğsümü dövüp duran şu rüzgâr değil
 Soluğundur hınçla esen!

Dedem benim, koçyiğidim, gencölenim, şehidim
 Mehmet Akif'i en çok sizi anlattığı için severim
 Ve derim:
*"Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
 'Gömelim gel seni tarihe,' desem sığmazsın."*

Sonsuzluk hiçliğin karesidir biliyorum
 Yağmur nasıl inerse toprağa ben nasıl çözülüp ağlarsam
 Karanlığa ağan yıldız
 Senin kayıp adını öyle yazar gökyüzüne

Çakmak çakır dedem, ulu yalnızım
Hangi diyarda kaldı
Gül aydınlığı gençliğin
Hangi denize gülümsedin
Ve nasıl savruldu gözlerine
Şıranın şarabın kızılı
Asmasarı sonbahar ağzı
Neler anlattı sana
Bağbozumlarında?

Tanıdın mı İngiliz'i
Gördün mü Fransız'ı
ANZAK dedikleri kimdir dede, kimlerdir?
Ne ararlar burada, bizim yurdumuzda?

İşte onun için
İşte onun içindir
Bir kurşun
 Bir kurşun
 Daha atışın!

Dedem benim
Şehidim, gencölenim
Bilirim
Ölümün ölümsüzlüğündür
Şimdi üzerinde nankör, unutkan gölgeler
Utanırım yaşamaktan
Yanar içim
Kahırla kavrulur bedenim

“Ve Boşaltma Gecesi”

Avustralyalı savaş muhabiri C.E.W. Bean, çarpışmaların her aşamasını yaşadığı gibi, boşaltma gecesini de yaşamış. Günlüğünde, Boşaltma Gecesi'ni dakika dakika şöyle yazmış:

S:03.20:

Türkler sonunda hiçbir zaman ele geçiremeyecekleri yeri, bizim gece sessizce terk edişimizle ele geçirdiler. Belki de sonuçta elde ettiğimiz en büyük başarı, onların haberi olmadan, buraları sessizce onlara bırakmamız olmuştur. Table Top'ta (Masa Tepe) bıraktığımız küçük ışık hâlâ yanıyor. Quinn's Post'ta Bomba Sırtı) bir iki el makineli tüfek ateşi duyuldu.

S:03.25:

Walker's Neck'teki (Cesaret Tepe) Walker's Ridge veya The Neck (Birincisi Serçetepe, ikincisi Cesarettepe) boşaltıldı. Aşınmış Anzak mevzileri şimdi Türklere açık. Rastgele atışlar devam ediyor. Uzakta, sağ tarafımızda, bir el silah atıldı.

S:03.26:

(The) Neck'teki (Cesaret Tepe) mayınlar patlatıldı. Korkunç bir ateş ve iki kızıl bulut. Türkler şimdi bütün hatlar boyunca ve ola-bildiğince yoğun ateş ediyor. Bir mesaj geldi: Sol kanattaki parti-nin tamamı gemilere bindirildi. Büyük Son!

S:03.28:

W.4 savaş gemisinden telsiz geldi: 'Boşaltma tamamlandı.'

S:07.15:

*Türk bombardıman ve ateşi kesildi. Siperlerimize doğru koşan kalabalık Türk askerlerini görebiliyoruz..."**

Düşmanın kaçış anını bir gazimiz şöyle anlatıyor:

*"Sahile olanca gücümüzle koştuk fakat onlara yetişmek mümkün olmadı. O kadar acele kaçmışlardı ki, bir çadırda yarım kalmış muhallebiyi ben bitirdim, konserve ve yiyecek aldım."***

* Anzakların Kaleminden Mehmetçik, A. Mete Tuncoku, T. İş Bankası Kültür Yayınları, s. 106-107.

** Çanak kale Savaşları-Harp Sahaları ve Abideleri- İhsan Akşit, s. 72.

Bir “Önsöz” İçin “Sonsöz”

Yalnız koruganlar değildi yıkılan
Yeminliydimler sanki bırakmamaya
Taş üstünde taş, omuz üstünde baş

Savaş uzun, cephe geniş
Gövdeler serilirken toprağa
Tepelerde, yamaçlarda
Bir gün Çanakkale yandı
Bir gün Kilitbahir
Eceabat, Kumkale
Vahşetten aldılar nasibini bir bir

Troya'ya saldıranlar gibi
Bunlar da batıdan gelmiştiler
Taş kesildi önlerinde Çanakkale toprağı
Sur olup dikildi
Boğaz'a gerdi ağını
Koparıp bütün dünyayla bağını
Atıldı savaşın ateşten çemberine
Saldırgan Akhilleus
Kovalamak istiyordu yine Hektor'u
Dünya seyirci, dünya aldanmış
Alkışlar gibi bu kanlı oyunu
Kurnazca susuyordu

Boşaldı köyler, tütmez oldu ocaklar
Çanakkale ağlıyordu göstermeden gözyaşlarını
Binyılların acısıyla kaskatı

Sığınacak yer aradı hayvanlar
Kopunca kızılca kıyamet
Can havliyle fırlayıp yuvalarından
Dört bir yana seğırttiler
Arka arkaya eklendi kızgın çelik bilyeler
Karıştı yerle gök
Yönler yok oldu
Gittiler, gittiler, gittiler
Ölümün onları bulduğu yere kadar

Dağ deniz duman
Yanıyordu her yan
Yol değiştirdi göçmen kuşlar
Bulutlara karıştı serçe, karga, kumru
Ürküntüyle ayrılıp dallarından
Bir daha, bir daha, bir daha
Gittiler
O seslerin gelmeyeceği yere kadar

Sular sarsıldı, bulandı dipler
Sessiz dünyalarında dünyadan habersiz
Balıklar şaşırdı neye uğradıklarını
Her patlamada ters döndüler sürü sürü
Yüze çıktılar ve sürüklenip gittiler

Topların dövdüğü toprakta
Solucan karınca köstebek
Olup biteni anlamadan, öle kala
Korkup yeryüzünün yalancı aydınlığından
Derinlere daldılar

Ne kadar masumdu şimdi doğanın domuzları, çakalları
Fare kovalayan tilkileri
Onların da yurduydı bu toprak
Ve işte ellerinden alınmıştı
Topraklarında kaderlerince yaşamak
Burunlarıyla sürmek varken toprağı
Dolaşıp bulmak varken incirin kurusunu
Zeytinin hurmasını
Kimi kaçtı dizi dizi, çekildi gerilere
Kimi geçti boğazın serin sularını

Sonra efendim, nelerden sonra
Kazandı kararlı direnç
Dünyayı başlarına yıkmak için geldikleri topraklarda
Başlarına yıkıldı dünya
Çekip gittiler bir şafak vakti
Arkalarına bile bakmadan
Ölenler ölüp kaldıkları için
Kalanlar dökülüp kaldıkları için
Baktılar boş denize, تنها ufuklara
Hiçbir şey anlamadan
Ve gittiklerine inanmadan!

Yazılmıştı işte Kurtuluş'un "önsöz"ü
Yazılmıştı bitkin bir imparatorluğun
Harap kalıntılarında
Çanakkale denen o koca destan!

“Bu memleketin topraklarında kanlarını döken İngiliz, Fransız, Avustralyalı, Yeni Zelandalı, Hintli kahramanlar! Burada, dost bir vatanın toprağındasınız. Huzur ve sükûn içinde uyuyunuz. Sizler, Mehmetçiklerle yan yana, koyun koyunasınız. Uzak diyarlardan evlatlarını harbe gönderen analar! Gözyaşlarınızı dindiriniz. Evlatlarınız bizim bağrımızdadır. Huzur içindedirler ve rahat uyuyacaklardır. Onlar, bu toprakta canlarını verdikten sonra, artık bizim evlatlarımız olmuşlardır.”

Mustafa Kemal Atatürk

“Çanakkale İçinde” Hakkında Birkaç Not

Annem için hep üzölmüşümdür. Çanakkale’de şehit olan babasını (Keleşoğlu Mustafa), çocukluğunda bir kez gördüğünü, son mektubunun Gelibolu’nun Bayır köyünden geldiğini, bir daha haber alamadıklarını anlatırken dudakları bükölür, içli içli ağlardı.

O, öksüz bir çocuktu ve ömrü boyunca öyle kaldı.

Varlıklı sayılabilecek, köylülerin “mallı mülklü” dedikleri bir ailenin nasıl çöktüğünü, nasıl yoksulluğa ve çaresizliğe mahkûm edildiğini ninesiyle büyüyen annemin ve yakınlarının yaşamında görmek bana hep acı vermiştir. Haramilerin, vatan için şehit olanın çocuğunun malını mülkünü gasp etmeye çalışmaları ise işin kahreden bir başka boyutudur. Buna dair hukuk savaşı, 1980’lerin ikinci yarısına kadar sürdüğüne göre, gerisini lütfen siz düşünün...

Biliyorum, bir Çanakkale şehidinin torunu olarak böyle bir kitabı çok daha önceleri yazmam gerekirdi. Buna daha önce neden kalkışmadığımı ya da bunu neden düşünemediğimi bilemiyorum. Şu anda, Çanakkale şehitlerinin büyük anısına saygımı bir kitapla sunabilmenin tesellisiyle avunuyorum. Ruhları şad olsun.

Bu kitabı yoğun bir çalışma dönemi sonunda ortaya koyabildim. Öyle ki, daha önce üç kez dolaştığım Gelibolu yarımadasının topografyası adeta beynime kazındı. Oraları öylesine yoğun yaşadım ki, gözlerimi kapasam görebilecek hale geldim. Yaşananları etimde kemiğimde duydum. İtiraf etmek isterim ki, bu kitap için hem okumalarım sırasında, hem de yazmaya çalışırken çok gözyaşı döktüm. Saldırgan emperyalistlerin ve politikalarının doğurduğu savaşların, insanları nasıl mahvettiğine bin kez tanık oldum.

Hazırlık aşamasında okuduğum ya da göz attığım, yararlandığım kitap ve yayınları aşağıda, liste halinde sıraladım. Listedeki kitaplardan bazılarının künyelerindeki yayınevi adlarını bilerek koymadım. Çünkü onlar, çeşitli yayınevlerinin, değişik zamanlarda yayımladıkları, defalarca basılmış kitaplardı. Söz gelimi, Falih Rıfkı Atay’ın “Atataürk’ün Bana Anlattıkları” adlı ve çok önceden, kim bilir nere-

den aldığım kitabı, "Haldun Sel ve Şeriki"ne ait Sel Yayınları tarafından 1955 yılında basılmıştı. Bugün için bu yayınevi ayakta olmadığı gibi, yayında adını belirtmem halinde, şu anda yaşamını sürdüren Sel Yayınevi'nin yayını sanılabilecek ve bunun yanıltıcı başka sonuçları ortaya çıkabilecekti. Diğer kitapların künyesi ise tam olarak yanlarında yazılıdır. Genel akışı destekleyecek alıntıların yanında, daha önce *Kayıp İklimler* (Sel Yayınları, 2007) adlı kitabımdaki *Keleşoğlu Mustafa Ağdı'nı*, "aidiyeti cihetiyle" bu kitaba da aldım.

"Çanakkale İçinde" ile ilgili özel bir isteğimi burada dile getirmeliyim: Bu kitaptan yararlanılarak, özellikle okullarda hazırlanabilecek seslendirme, canlandırma ve sunumlarda, bana ulaşılarak haber verilmesi yeterlidir, izin almak söz konusu değildir. Ancak, bu tür çalışmalarda -gerekli görüldüğü takdirde- zamandan kazanmak için yapılacak kimi azaltmalar, tek tek dizeler halinde değil de, bölüm bütünlüğü bozulmadan yapılmalıdır. Hangi nedenle olursa olsun, metne tek sözcük bile eklenmemelidir. Metnin özüne yapılacak müdahalelerin nereye varabileceği, hangi sonuçları doğurabileceği kestirilemez. Bunun için, böyle durumlarda hukuksal sorunlar yaşanabileceğini peşinen belirtmek isterim.

Sevgiyle, dostlukla.

Hüseyin Yurttaş

HÜSEYİN YURTTAŞ

Çanakkale içinde

Çanakkale, emperyalizmin, “hasta adam” dediği Osmanlı İmparatorluğu’nu bütünüyle parçalayıp yutmak ve yok etmek amacıyla kurduğu cehennem için seçilen mekândır.

Çanakkale’de çok üstün saldırgan güçlere karşı verilen savaşta kazanılan büyük zafer, büyük şairimiz Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın dediği gibi “Yeni Türkiye’nin önsözüdür.”

Mondros Mütarekesiyle gelen işgal yılları boyunca verilen Kurtuluş Savaşı ise, tam bağımsız ve özgür bir devletin, Türkiye Cumhuriyeti’nin müjdecisi, zorlu bir mücadeleler bütünüdür.

Hüseyin Yurttaş’ın Çanakkale İçinde adlı şiirler toplamını, yüz binleri bulan şehitlerimiz, gazilerimiz ve Çanakkale yitikleri anısına, bu büyük tarihi olayın 100. Yılında yayımlamaktan onur duyuyoruz.

O acıların bir daha yaşanmaması, yaşatılmaması ve sonsuz barış özlemiyle...

www.tekinyayinevi.com

/tekinyayinevi

/tekinyayinevi

ISBN: 978-9944-61-110-7

9 789944 611107

₺ 15